ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 19 mei 2012

HISTORIE

3
Herinneringen
bij een afscheid

KUNST

5
Creativiteit
onder druk

ACHTERGROND

10
Het einde van het
politieke circus

Fundashon Mami Sa:

Hulp voor een vergeten groep

Marion van der Burgh

Jonge moeders leren de kneepjes van het opvoeden en krijgen zelf vormingslessen om straks voldoende kennis en vaardigheden in huis te hebben om een baan te zoeken, zodat ze in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. Zij volgen thans een leertraject bij Fundashon Mami Sa, dat acht maanden geleden de deuren opende voor deze jonge vrouwen die nog jonge kinderen hebben. Volgens initiatiefneemster Marion van der Burgh is dit een 'vergeten' doelgroep.

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Met de hulp van maatschappelijk werkers, pedagogische ondersteuning en professionele leerkrachten leren deze jonge moeders structuur in hun functioneren als moeder en wordt er ook aandacht gegeven aan het gevoel van eigenwaarde en het vergroten ervan. In de middaguren krijgen de moeders opvoedingsondersteuning waarbij ze het geleerde direct in praktijk kunnen brengen omdat hun kinderen bij hen zijn. Ze krijgen ook allerlei vormen van educatie. Het eerste jaar is de aandacht gericht op vorming en opvoeden, het tweede jaar leren ze 'hun weg' te vinden op de arbeidsmarkt en in het derde jaar worden de vrouwen begeleid in het neerzetten van het geleerde en hun werk. Het eerste jaar is verdeeld in diverse thema's en na afronding van ieder thema krijgen de vrouwen een 'certificaat'.

De motor achter Mami Sa is Marion van der Burgh. Zij is een eilandskind en heeft altijd een warm plekje in haar hart gehad voor Curaçao. Ze wilde aan het eind van haar werkende leven op het eiland iets opzetten ten bate van de samenleving. "Ik wilde altijd al iets doen voor de arme bevolking", vertelt ze. "Bovendien had ik heimwee naar Curaçao."

Na haar middelbare school ging Van der Burgh naar Nederland om medicijnen te studeren. Ieder jaar kwam ze terug naar het eiland en tijdens haar studie deed ze ook haar co-schappen hier. In het begin van de jaren 80 was ze hier zelfs drie jaar werkzaam als huisarts terwijl ook haar man Pieter van der Burgh als assistent interne geneeskunde & longen op het eiland werkte. In 1984 ging het jonge gezin, ze hadden inmiddels twee kinderen, Michiel en Marijnke, terug naar Nederland omdat Marions man zich wilde specialiseren als cardioloog. Ze nestelden zich in Enschede. Daar ging Van der Burgh weer als huisarts aan het werk en werd ook hun derde kind, Saskia, geboren. Mami Sa is dan ook genoemd naar de drie kinderen, Ma (Marijnke), mi (Michiel) en Sa (Saskia) en de stichting is net zoveel kind van Van der Burgh als haar eigen kinderen. Heel haar ziel en zaligheid gaat thans naar de stichting, want Van der Burgh ziet de behoefte die er bij de jonge moeders is en ze wil die vrouwen uit hun isolement halen. "Ze zijn een verstoten groep, men ziet ze niet."

Tweede heldt

Het idee om werkelijk iets te gaan doen op het eiland begon al meer dan 20 jaar geleden. "Ik had altijd in mijn hoofd dat na mijn 55e de tweede helft van mijn leven zou beginnen en dat zou op Curaçao zijn", vertelt ze. "Ik ben altijd huisarts geweest en ik vind het een prachtvak, maar ik wist dat ik niet meer als huisarts terugwilde naar Curaçao." Het idee om iets te gaan doen voor jonge moeders groeide in de loop der jaren. In eerste instantie wilde ze zich richten op tienermoeders met baby's, maar er was al een organisatie die zich met deze doelgroep bezighield. Ze kreeg ook advies om 'iets met mannen' te doen, maar dat wilde ze niet. "Dan ben ik nu al gefrustreerd", zegt ze lachend. "Nee, ik wilde moeders gaan helpen om hen te leren hoe ze met hun kinderen moeten omgaan en om een vak te leren. Ik hoorde ook dat er veel problemen zijn met hechtingsgedrag en toen wist ik het. We moeten die jonge moeders en hun kinderen begeleiden in het hechtingsproces tijdens de opvoeding. Dat is iets dat ze zelf ook niet kennen. Het is de oorzaak van veel problemen."

Nu haar project een aantal maanden loopt ziet Van der Burgh dat aandacht voor dat hechtingsgedrag een van de speerpunten van de vorming is die er gegeven wordt aan de jonge moeders die in het vormingstraject meedoen. "De moeders spelen nu met hun kinderen en zeggen tegen hun kinderen 'ik houd van je'." Aan de muren hangen tekeningen en naast de open porche staat een groot klimrek dat de stichting als geschenk ontving van de Vertegenwoordiger van de Nederlandse regering.

Om het project van de grond te krijgen hebben Van der Burgh en haar man veel eigen geld in het project gestopt. Ze kochten een stuk grond, bouwden er een huis en dankzij giften van service-clubs in Nederland en Curaçao en een subsidie van de Curaçaose overheid en gelden uit de pot van samenwerkende fondsen kon Van der Burgh in augustus 2011 eindelijk beginnen. Minister Koeiman gaf het officiële startsein.

Op het moment heeft de stichting drie vaste medewerkers in dienst en er is een beheerder die het huis en de tuin 'beheert'. De beheerder gaat ook het werk van buschauffeur doen om 's morgens de moeders van huis en 's middags de kinderen van school of crèche te halen en om ze in de namiddag weer naar huis te brengen. Op het moment haalt Van der Burgh zelf drie kinderen van school tussen de middag, maar binnenkort heeft de stichting een eigen bus dankzij een gulle gift van Double Eagle Brand. Van der Burgh zit zelf in het bestuur van de stichting en wil zich uiteindelijk terugtrekken uit het uitvoerende werk. "Er moeten een manager en twee teamleiders komen. Nu doe ik nog veel te veel hier op de vloer", legt ze uit.

'Nooit geweten'

Over de opzet van het project is zeer goed nagedacht en de deelneemsters volgen trajecten waar ze na afloop een certificaat voor krijgen. In de ochtend worden er vormingslessen gegeven, zoals sociale vaardigheden, computerlessen, Engels, handvaardigheid, muziek, budgetteren en omgang met geld en er worden ook lessen gegeven op gebieden waar ze zelf belangstelling voor hebben. Zo waren er onlangs cursussen manicure en kappen. Tussen de middag maken de vrouwen onder begeleiding zelf een maaltijd en eten ze samen met hun kinderen. In de middaguren leren de vrouwen hoe ze met hun kinderen spelletjes kunnen doen of zijn ze samen creatief bezig. Van der Burgh: "De vrouwen leren hier veel. Ik hoor ze vaak zeggen 'dit heb ik nooit geweten'. Ze hebben veel dingen niet geleerd. Hoe kan je dan voor een kind zorgen? Deze groep vrouwen is echt in de steek gelaten. Ze hebben niets en ze weten niets. Ze hebben niet eens geld om met de bus te reizen of om te telefoneren. Wij hebben ze ook geholpen om onderstand te krijgen en door te leren budgetteren kunnen ze nu ook sparen. De vrouwen komen overal vandaan, uit Souax, Steenen Koraal en Seru Fortuna. Het liefst hebben we vrouwen hier uit de buurt, want het halen en brengen kost veel tijd,"

Maar daar zit nu net een knelpunt. Volgens Van der Burgh is het lastig om moeders via instanties gesignaleerd te krijgen. Ze heeft met allerlei organisaties en scholen gepraat, maar op de een of andere manier komen er weinig aanmeldingen, terwijl er volgens haar veel jonge moeders met kinderen thuis zitten onder erbarmelijke omstandigheden en tussen de wal en het schip zijn gevallen. "Veel van deze moeders zijn al minstens vier jaar uit beeld. Als je zwanger bent ziet iedereen dat je een kind krijgt, maar als het kind geboren is kan niemand aan je zien dat je thuis een of meerdere kinderen hebt." Van der Burgh geeft echter niet op. Ze heeft haar zinnen gezet op dit project en ze doet er alles aan om het tot een succes te maken. Ze is ook naar scholen gegaan om via kinderen op het spoor van jonge moeders die hulp nodig hebben te komen. Ze heeft uitgelegd dat er bepaalde criteria zijn waar docenten op kunnen letten, zoals kinderen die slecht verzorgd worden of zelfs ondervoed zijn en bijvoorbeeld kinderen die altijd te laat komen. Wat voor moeders hebben zij? Zijn dit moeders die geholpen kunnen worden door bij Mami Sa te komen voor een vormingstraject? "De hulpverleners zeggen 'ze willen niet', maar dat geloof ik niet. Er wordt te veel gezegd 'ze deugen niet en ze kunnen niets'. Maar ze hebben zelf geen jeugd gehad. Er is een moeder bij ons van 22 jaar en zij heeft vier kinderen. De moeders vertonen zelf het gedrag van een puber en daar moeten we begeleiden. Ze zijn nu wel zelf moeder."

Warmte

Iedereen die bij Mami Sa werkt en in het project meedoet draagt eenzelfde poloshirt met een logo, waarmee de stichting de intentie uitdraagt van warmte en koestering. Het logo is het eiland Curaçao, maar het lijkt ook op een bovenlip. "De mond die koestert", legt Van der Burgh uit.

Het project staat er en Van der Burgh vindt het alles bij elkaar toch wel een enorme klus. "Vergelijk het met het vangen van een grote vis. Je hebt beet en je haalt hem langzaam binnen, maar dan moet je hem weer even laten vieren en dan trek je hem weer naar je toe. Zo gaat dat hier ook. Er gaat van alles mis voordat we iets voor elkaar hebben gekregen. Het is belangrijk om het vertrouwen van de vrouwen en kinderen te winnen. Ik snap heel goed dat ze daar moeite mee hebben, want ze zijn lang in de steek gelaten. Er is natuurlijk ook veel schaamte en ze hebben niet geleerd om te praten. En als er hulp is zijn organisaties gericht op het geven van hulp door die hulp op te dringen. Ik zeg: bied ze hulp aan, maar dring deze niet op."

Op het moment zijn er vier moeders met hun kinderen die in het project meedoen. Er is echter plaats voor zes tot acht moeders en Van der Burgh wil het liefst jonge moeders die op school zaten en hun school niet hebben afgemaakt.

Voor meer informatie kunt u zich wenden tot maatschappelijk werk: Stichting Mami Sa, Paradijs 6, telefoonnummer + 5608016 of Marion van der Burgh + 5234059.

Activiteitenbegeleidster Sulaka Ible

"Sinds december werk ik bij Mamisa en ik ben hier full time in dienst. In de ochtenden krijgen de moeders vormingslessen. Veel lessen worden door professionele leerkrachten gegeven en ik zit er dan bij om te helpen om het geleerde in praktijk te brengen. 's Middags begeleid ik de moeders en kinderen met spelletjes en knutselen. Dan wordt er onderling veel gepraat. Samen met de moeders stellen we ook de menu's samen voor de lunch."

Dayanara (21)

"Ik ben sinds augustus vorige jaar bij Mami Sa. Ik ben hier vijf dagen per week. Ik heb tot mijn 16e huishoudschool gedaan. Mijn kind is nu vier jaar en ik heb geleerd hoe ik met mijn kind moet omgaan en hoe ik met mijn kind spelletjes kan doen. Ik heb ook geleerd wat ik moet doen als mijn kind vervelend is. Ze luistert nu veel beter. Vorige week heb ik geleerd hoe ik nagels moet verzorgen en we kregen zumba-les. Ik wil later graag in de verzorging gaan werken."

ÑAPA 2012
Nr. 20

INHOUD

1
Mami Sa
2
Spotlight
3
Afscheid Broeders van Dongen
4
Gezondheid
5
Kunst:
Clemens Briels
6
Culturele Agenda
7
Historie/Literatuur
8
Varia/Puzzels
9
Eten&Drinken
10
Achtergrond
11
Business
Columns
12
Business
Rubrieken
13
In bedrijf
14
Advertorial

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:

Marja Berk
Marius Bremmer
Monique Casimiri
Verele Ghering
Margot Hack
Erik van Kampen
Lisette Keus
Shakti Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Wouter Mol
Peter Onvlee
Milangela Plate
Nelly Rosa
Jan de Ruijter
Johanneke Schelling
Marcel Truyens
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Pablo Walter
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

3D-echoscopie

Intieme kijk op het wonder

Ze is onwillig en lief eigenwijs. Ze draait haar hoofdje en slaat haar kleine knuistjes voor haar gezicht. Ze smekt, gaapt en krijgt vervolgens de hik. De gelijkenis met haar jongste broer is onmiskenbaar en in stomme adoratie aanschouwen we ons kleine meisje, een wezentje met alles erop en eraan. Tien vingertjes en tien teentjes, lange wimpers, bolle wangen, een hartje dat onstuimig klopt en klaar is voor het leven. Buiten de baarmoeder.

Ingrid Abendanon.

Tekst: Marja Berk Foto: Ken Wong

Het blijft een wonder, dat door middel van de huidige techniek volop te volgen is. In the whomb. Dochterlief krijgt de opdracht zich op haar zij te kantelen en een knie op te trekken. Misschien dat onze kleindochter meekantelt? "Kom nou tuti-tuti", roept Ingrid Abendanon enthousiast. "Draai nu even mee, eigenwijsje." Haar stem stijgt drie octaven om het kleine meisje te overreden. Stoïcijns blijft dat kleine wezentje en doet haar eigen ding. Precies haar moeder.

Hobby
Abendanon, Surinaamse van geboorte, is radiodiagnostisch laborante, meer dan 25 jaar in dit beroep werkzaam. Daarnaast is zij gediplomeerd echoscopiste en als zodanig ruim tien jaar werkzaam. Dat laatste ziet zij niet alleen als werk maar ook als hobby. Dol op baby's en zwangere vrouwen en dat is te merken. Lief, zorgzaam en enthousiast voorziet zij de aanstaande moeder van tips om het kindje zo goed mogelijk op de foto en film te krijgen. Op 3D wel te verstaan.

Samen met haar vader verhuisde Abendanon van Suriname naar Curaçao en groeide hier op. Bij het bereiken van de studieleeftijd vertrok ze naar Nederland om Röntgendiagnostiek te studeren. Ze kwam terecht bij het AMC, niet het minste ziekenhuis in Nederland. "Maar dat is niet het enige hoor", lacht Abendanon, "ik heb veel medische studies opgepakt en ben voor allemaal ruimschoots geslaagd."

Eenmaal terug op Curaçao startte ze bij dokter Hagens als echoscopiste. "Hij was een bekend gynaecoloog, maar is helaas overleden. Hij hield zich onder meer bezig met meting van ongeboren baby's."

Abendanon stapte over op freelance werk en reisde naar Bonaire en Sint Maarten om daar haar beroep uit te oefenen. Acht jaar geleden besloot zij haar eigen praktijk als 3D echoscopiste op Curaçao te starten, maar regelmatig reist zij naar Nederland om haar kennis up-to-date te houden.

In het Erasmus Ziekenhuis te Rotterdam liep zij geruime tijd mee om prenatale screening te doen. "Ik ben altijd erg benieuwd wat er nog meer te leren valt op dit gebied, dus je kunt wel zeggen dat ik uitstekend op de hoogte ben." Ze is lid van de Vereniging van Echografisten in Nederland en heeft vooral een zwak voor kinderen. "Zo heb ik ook Kinderradiologie gedaan. Alles wat met kinderen te maken heeft boeit mij enorm."

Haar enthousiasme en betrokkenheid groeiden meer en meer en bij toeval werd haar in Nederland de gelegenheid geboden de juiste 3D-apparatuur aan te schaffen. "Daar hoefde ik natuurlijk niet lang over na te denken, want op Curaçao was er überhaupt geen mogelijkheid de ongeboren baby op deze manier te bewonderen. En dat is nog steeds zo."

Pret-echo
Een 3D-echo wordt ook wel een pret-echo genoemd en is absoluut ongevaarlijk voor de baby. "Er ontstaan beelden door de weerkaatsing van geluidsgolven die uitgezonden worden door de transducer. Dat is de 'kop' waarmee de echografiste over je buik beweegt. Het enige verschil met een medische echo is dat je voor een pret-echo geen verwijsbriefje van je verloskundige of gynaecoloog nodig hebt. Het uitgangspunt bij een pret-echo is het maken van duidelijke, herkenbare beelden", verduidelijkt Abendanon.

De reden dat zij deze service biedt is vrij eenvoudig. "Ik wil dat de aanstaande papa's en mama's ook kunnen zien wat er in de buik echt aan de hand is. Het is zó leuk om de ouders een blik te laten werpen op hun baby. Hoe deze eruit ziet, of het een jongen of een meisje is.Veel mensen willen dat toch graag weten. Het is toch geweldig om te zien hoe je kindje zich beweegt of duimpje zuigt?"

Haar praktijk bestaat uit een kleine, maar intieme ruimte die gevuld is met geboortekaartjes. Familie, broertjes of zusjes; ze zijn allemaal welkom om mee te kijken op het scherm. "Ik krijg inderdaad veel geboortekaartjes van mensen die hier geweest zijn. Dat is fantastisch!"

Bezield
Abendanon is bezield van haar vak en dat blijkt uit de tweede afspraak die moet worden gemaakt. "Hm", zegt ze, "ik ben niet zo tevreden over de foto's. Ik vind ze niet scherp genoeg." Tot onze verbazing wordt er een tweede afspraak gemaakt, dit keer in de middag. "Kost je niets hoor, maar ik vind het leuk om je wat betere foto's mee te geven en misschien laat dit kleine meisje zich dan nog wat beter zien."
Dankzij haar gedegen, brede medische achtergrond en kennis kan Abendanon ook zien of er iets mis is. "Gelukkig komt dat bijna nooit voor, maar als ik zie dat er iets niet helemaal klopt, neem ik, uiteraard na overleg met de ouders, contact op met de betreffende arts van de aanstaande moeder."

Haar praktijk is gericht op werkende ouders en ze werkt voornamelijk aan het einde van de dag of op zaterdag. "Ja, natuurlijk", zegt ze, "zo kan de vader ook meekijken zonder dat hij daar vrij voor moet nemen." Typisch Ingrid Abendanon.

Heeft ze nog tips voor de zwangere vrouw? "Ja! Geniet volop van je zwangerschap, want het is en blijft een wonder!"

Wie nieuwsgierig is geworden kan vast meegenieten op www.babyviewcuracao.com.

Foto van de week

Bovenop het dak van een oud huis stond deze roofvogel heel kalm zijn prooi, een lagadishi, op te eten. John Jairo Herrera Gomez maakte deze foto.

Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Brassband

Monique Casimiri

Jaren geleden trapte ik er al in en vorige week weer. De aankondiging van een brassband. Op de kermis in Schijndel nota bene. Dit doet mijn hart sneller kloppen. Ik zorg dat iedereen op tijd op de kermis is, dat de nodige attracties gereden zijn. Suikerspin is weggesnoept. Oliebollen in de zak om mee naar huis te nemen.
En daar komen ze. Trommels in de hand, aangepaste kleding, dat wil zeggen, een soort van Braziliaanse outfit. Felle kleuren, glimmende stofjes, de heren de blouse net niet dichtgeknoopt. De dames vol in de make-up. De man met het fluitje is duidelijk de leider, hij geeft het signaal en ze gaan van start.
Ik sta vooraan, klaar om te genieten. Maar na een minuut of vijf is mijn interesse tot het nulpunt gedaald. Ik ben er weer ingetrapt. Het is het net niet.
Ik mis iets, maar kan moeilijk uitleggen wat het is.
Ik vertel een vriendin, die mee was, dat ik op Facebook wel een filmpje zal laten zien van een echte brassband. Dat dit een slechte namaak was. Een dappere poging om exotisch te klinken. Maar verder dan hun kleding lukte dit niet echt.
Thuis ben ik meteen gaan rondsurfen op YouTube. Ik wilde een echte brassband horen en zien. Bewegingen horen erbij. Dansjes en trucjes met de trommels. Ik heb er een heleboel gehoord en gezien. De een nog beter dan de ander, maar ik kon mijzelf er niet toe zetten om dit op Facebook met die vriendin te delen. Gaandeweg de filmpjes die ik bekeek moest ik bekennen dat de band op de kermis het niet eens zo heel erg slecht had gedaan. Goed, ze deden geen trucjes, ze hadden geen dansje en ze hadden wat sneller mogen wisselen van ritmes. Maar misschien gingen ze dat alsnog wel doen. Had ik ze wel een kans gegeven? Was ik niet te snel weggegaan na mijn gevoel van teleurstelling? Waarschijnlijk wel, maar terugkijkend mis ik nog steeds iets. Het is moeilijk te bepalen wat. De temperatuur deed veel, het was koud, de kleur deed ook veel, ze waren te Hollands. Hun bewegingen net niet soepel genoeg in de heupen.
Ik vind lang niet alles wat van Curaçao komt goed, maar alles wat ze hier na proberen te doen is bij voorbaat wel een slechte kopie. Dat ik zo kortzichtig kon zijn wist ik niet.
Op onze bruiloft wilde ik heel graag een brassband bij het verlaten van het gemeentehuis. Op internet hebben we toen flink rondgekeken of we goede bands zagen. Die waren er. Verschillende. Budgettair gezien zijn zij uiteindelijk wegbezuinigd van onze bruiloft. Achteraf hadden we misschien ook genoegen kunnen nemen met de plaatselijke brassband uit Schijndel. Al onze Nederlandse gasten zouden het verschil niet horen, maar er waren zoveel Antillianen, zij wel. Zij zouden het horen. Ze zouden zich afvragen: het is het net niet, maar waar ligt het toch aan?

De Broeders van Dongen

Herinneringen bij een vertrek

Nu de laatste, kleine groep van de Congregatie van de Broeders van Dongen op 29 juni aanstaande Curaçao gaat verlaten - ik zou liever van emigreren willen spreken - komen vele herinneringen bij mij op van al datgene wat de broeders toentertijd voor mij gedaan hebben en waar ik nog steeds de vruchten van pluk. Wellicht zullen anderen die ook onderwijs van de broeders hebben genoten, zich kunnen terugvinden in wat hieronder volgt en zullen ze ongetwijfeld soortgelijke verhalen kunnen vertellen.

Van rechts naar links staand: de broeders Paulino, Daniël, Amilius, Alfons, Max(imilianus), Herbert, Otto en Flavianus (die later tot priester werd gewijd).

Tekst: Pablo Walter

De zes jaar van mijn opleiding tot leerkracht bij de fraters op het Radulphus College buiten beschouwing latend kan ik stellen dat ik mijn vorming bij de Broeders van Dongen heb gekregen.

Eind jaren veertig deden de broeders hun intrede in het onderwijs op Curaçao. Nu ik terugkijk naar die tijd, realiseer ik me des te beter dat goed onderwijs voor het volkskind voor hen prioriteit was. Zij begonnen op de St. Bonifaciusschool op Groot Kwartier, een zevenjarige GLO-B-school, in de volksmond ‘skol di pòrnada’ genoemd. Een school dus voor kinderen van de gewone arbeiders en voor diegenen van wie de ouders weinig inkomen hadden. Het werd al snel duidelijk dat de broeders meer wilden realiseren. Reeds in september 1950 werd gestart met een zesklassige mulo-onderbouw, het St. Xaveriuscollege, ook te Groot Kwartier.

Vanaf de vierde klas kreeg ik op de Bonifaciusschool te maken met broeders. Ik zat korte tijd bij broeder Maximilianus (Max), die mij in september 1950 naar het Xaveriuscollege stuurde. Van overleg of advies was geen sprake, en mijn moeder vond het goed. Zo belandde ik bij broeder Christinus, maar ik kon niet aarden tussen al die vreemde jongens die bovendien van ver kwamen, dus ging ik na één trimester terug naar de Bonifaciusschool. Ik werd bij broeder Alfons in de vijfde klas geplaatst. Op zekere morgen, ik zat amper een paar weken in zijn klas, riep hij luidkeels na de laatste bel, terwijl wij allemaal netjes in de rij stonden: “Pablo, jij moet naar de zesde klas.”

In de zevende klas bij broeder Paulino, hoofd van de school, heb ik duidelijk kunnen ervaren hoe de broeders kinderen op een subtiele manier in een bepaalde richting konden krijgen. Op zekere dag begon broeder Paulino een verhaaltje te vertellen. Ze hadden op Rustoord - tegenwoordig de Caprileskliniek - een misdienaar nodig. Hij keek in mijn richting, ik woonde er vlakbij, en vroeg toen: “Zou je geen misdienaar willen worden?” Voordat ik er goed over na had kunnen denken, haalde hij een boekje tevoorschijn met Latijnse teksten. De eerste regel herinner ik me tot de dag van vandaag nog steeds: ‘Confiteor Deo omnipotenti...’ Ik ben slechts een korte periode misdienaar geweest, want de priester werd ziek. De boterhammen die ik na de mis van de zusters kreeg, waren dik belegd en smaakten voortreffelijk en vergeet niet dat je vroeger nuchter ter kerke ging!

Er was een duidelijk streven van de broeders om meer dan ambachtslieden te creëren. Voordien was het normaal dat GLO-B-leerlingen voornamelijk na de zevende klas naar de ambachtsschool of de bedrijfsschool van de CPIM (later Shell Curaçao NV geheten) gingen. En ik had allang voor mezelf uitgemaakt dat ik timmerman wilde worden, net als mijn vader. Broeder Paulino zag het anders. Op zekere dag vroeg hij mij of ik naar de mulo wilde (de bovenbouw). Hoe moest dat nou? Mijn beide ouders waren twee jaar daarvoor overleden en ik wist dat geld voor de mulo niet opgebracht kon worden door mijn oma en tante - we waren met z’n vijven. Maar broeder Paulino had alles al min of meer geregeld: ik kreeg een beurs van de CPIM waarmee al mijn studiekosten van begin tot eind betaald zouden worden. Ik ging naar de mulo en bleef in contact met hem. Tegen het einde van dat schooljaar vroeg broeder Paulino nu of ik naar de hbs wilde. Ik had hierover op de mulo horen praten, maar zelf erheen willen was niet bij me opgekomen. Om kort te gaan, broeder Paulino zorgde ervoor dat mijn mulo-beurs omgezet werd in een hbs-beurs zodat ik naar het Radulphus kon. In de jaren na mij stuurde hij leerlingen direct van zijn zevende klas GLO-B naar de hbs. Ik bleef hem op Bonifacius opzoeken en zo gebeurde het dat hij eens begon over onderwijzer worden!

Gedurende de laatste jaren van mijn studie ben ik bevriend geraakt met broeder Daniël. Hij had een klas op de St. Antoniusschool te Santa Maria, waar broeder Paulino ondertussen hoofd was geworden. Daniël vond terecht dat een onderwijzer moest kunnen vertellen, dus nodigde hij mij uit om zijn klas bezig te houden. Wekelijks kwam ik bij hem in de klas, in zekere zin een vorm van kweken, zo heette stage lopen in die tijd. Maar Daniël had iets meer in zijn achterhoofd. Hij was namelijk hopman van een troep van de verkennerij te Santa Maria en elke week als ik daar was, begon hij over zijn troep (de Boy Ecurytroep). Ik ben in juni 1959 afgestudeerd als onderwijzer en werd in augustus geïnstalleerd als vaandrig! In eerste instantie werd ik belast met de fourage voor de vakantiekampen.

Toen ik geslaagd was als onderwijzer derde rang, kreeg ik de mogelijkheid om direct in te vallen op het St. Pauluscollege, een mulo-onderbouw op Groot Kwartier, waar broeder Alfons, mijn onderwijzer voor een paar weken op de Bonifaciusschool in de vijfde klas, hoofd was. Het toeval wilde dat ik de vijfde klas moest overnemen van de onderwijzer bij wie ik één trimester op het Xaveriuscollege in de klas had gezeten. Ik heb die klas tot de grote vakantie gedraaid.

Ik was onderwijzer, maar betekende dat dat ik van broeder Paulino af was? Integendeel! In mijn laatste studiejaar moest hij een mulo-onderbouw te Santa Maria opzetten. Hiervoor hadden de broeders leerkrachten uit Nederland aangetrokken, maar één klas, de eerste, bleef gereserveerd. Jawel, voor mij. In september 1959 ben ik begonnen op het St. Joriscollege.

Een splinternieuw gebouw, alles nieuw, een eerste klas van precies veertig kinderen. In de tweede klas stond broeder Amilius. Hij was leider bij de Jonge Wacht. Elke middag speelde hij poppenkast in zijn klas. Jan Klaassen en Katrijn, het altijd kibbelende echtpaar, waren de hoofdfiguren. Soms mocht mijn klas onder de overdekte meedoen. En ineens gebeurde het. Broeder Amilius wist van Daniël dat ik kon vertellen, waarom zou ik ook niet Kompa Nanzi in de poppenkast kunnen brengen? Hij bracht een paar poppen mee en ik begon. Maar het bleef hierbij niet.

Broeder Amilius liet broeder Piet Smetsers een grotere poppenkast maken en enkele grotere poppen, Kompa Nanzi, Shi Maria en de rest van de familie rond Nanzi. Ik sloeg aan het oefenen met de poppen, zonder dat ik in de gaten had dat er nog meer zou volgen. Zowel de Jonge Wacht van broeder Amilius als de verkennerij van de broeders Daniël en Pacifique gingen jaarlijks met de grote vakantie kamperen. De financiën voor zo’n kamp waren een bron van aanhoudende zorg, daar de meeste jongens nauwelijks konden betalen. Zowel broeder Daniël als broeder Amilius kwamen op een idee: de poppenkast. En zo gebeurde het dat ik gedurende lange tijd elke woensdagmiddag Kompa Nanzi en Shi Maria voor jong en oud opvoerde onder de overdekte van de scholen van Groot Kwartier, Santa Maria, Wishi en in het gebouw achter de kerk van Santa Rosa. De entree was een kwartje. De opkomst was elke week groot, de kwartjes rolden binnen. Maar de jeugdbeweging vroeg om meer geld. Ik had in de tussentijd een toneelgroep waarmee ik een paar eigen stukken had opgevoerd. De vraag kwam of ik die stukken ook voor de Jonge Wacht en de verkennerij kon opvoeren. Het succes was - voor de kassa - vrij groot. Een afdeling van de Jonge Wacht met de schrijver-acteur Stanley Bonifacio nam zelfs twee van mijn werken over, ‘Mi Tesoro Bo Destino’ en ‘Shi Morekke en hasidó di brua’ en trok er regelmatig volle zalen mee, ook weer voor de beweging.

Voor mij had broeder Amilius nog meer in petto. Aan het einde van mijn eerste jaar op het St. Joriscollege verzorgde hij de voorbereiding voor de eerste heilige communie, in de kerk had hij de leiding tijdens de viering voor de twee mulo-scholen van Santa Maria. Na de mis kwam hij bij mij: “In het vervolg doe jij dat, ik doe het niet meer.” Het jaar daarop en nog een paar keer heb ik de zang tijdens dit feestelijke gebeuren voor de kinderen geleid. Dit was de aanzet tot het dirigentschap van een kerkkoor, iets wat ik nooit meer heb neergelegd.

Begin jaren zestig werd er op Groot Kwartier begonnen met een buurtcentrum op de Bonifaciusschool. Het waren Tito Faries, Maxime Larmonie, Henk Getrouw, die met medewerking van Gerrit Eikenaar, hoofd van de school, hiermee begonnen. Broeder Pius en broeder Max, van mijn vierde klas basisschool, waren er ook bij betrokken. De laatste wilde mij erbij hebben voor de cursussen ‘algemene ontwikkeling’. Voor mannen geen probleem, maar wat moest het worden voor de dames? Kook- en naailessen. Akkoord, voor een keukenuitzet was alles gauw geregeld, maar naaimachines? Op een dag zei broeder Max tegen mij: “We gaan woensdag naaimachines halen.” Hij zei uitdrukkelijk niet ’kopen’! Die woensdagmiddag kwam hij mij in zijn VW-kever halen. Opmerkelijk was het dat hij geen broek en overhemd droeg, maar de toen allang in de kast opgehangen toog. We gingen naar een zaak op de Handelskade. Een vriendelijke eigenaar verwelkomde broeder Max; ik zat erbij en luisterde mee. Er werd gelachen en nog eens gelachen. Even later stonden we buiten. Broeder Max had voor het buurtwerk te Groot Kwartier, waarvoor ondertussen een mooi gebouw op het Caribenplein was neergezet, twaalf gewone naaimachines en één elektrische!

Broeder Chromatius was de administrateur van het schoolbestuur van de broeders, bij wie ik in dienst was. Ik had dikwijls met hem te maken, want hij zorgde voor de salarissen. Hij was ook dirigent van het dames- en mannenkoor van Santa Rosa en ik van het koor te Suffisant. Ervaringen en materiaal werden uitgewisseld, zo ook tips voor effectieve koordirectie. Na mijn vertrek voor verdere studie in Nederland, kwam er helaas een eind aan het Fatimakoor, het gemengd koor van Suffisant. Bij mijn terugkeer liet broeder Chromatius mij vragen zijn koor over te nemen. Dat is inmiddels ruim dertig jaar geleden gebeurd. Ik ben nog steeds dirigent van het gemengd ‘Kor Santa Rosa di Lima’.

De laatste generatie Broeders van Dongen op het eiland gaat nu vertrekken: broeder Piet Smetsers, broeder Theofried en broeder Emanuel en broeder Tom. De enige broeder van eigen bodem, de Curaçaoënaar van geboorte dus, broeder Franklin, blijft achter. Voor mij zijn die drie geen Nederlanders meer. Ze zijn van ons. In stilte hebben ze zich dagelijks bewogen onder de Curaçaose bevolking, het lot van bepaalde groepen in de gemeenschap hebben ze zich dagelijks aangetrokken, maar voor zichzelf, zoals van kloosterlingen ook verwacht wordt, hebben ze niet gezorgd. Van een rustige herfst van hun leven bij ons, in ons midden zal daarom geen sprake kunnen zijn. Ze gaan emigreren naar een land dat hen niet (meer) eigen is. Ik dank de Broeders van Dongen oprecht voor alles wat ze voor mij en mijn volk hebben gedaan en wens de vertrekkende en achterblijvende broeder(s) het allerbeste voor de toekomst.

Op zondag 24 juni wordt er om 09.00 uur een heilige mis opgedragen in de kerk van Santa Rosa om God te bedanken voor alles waartoe Hij de Broeders in staat heeft gesteld voor onze gemeenschap te doen en om Zijn zegen te vragen voor hun nieuwe leven in Nederland.

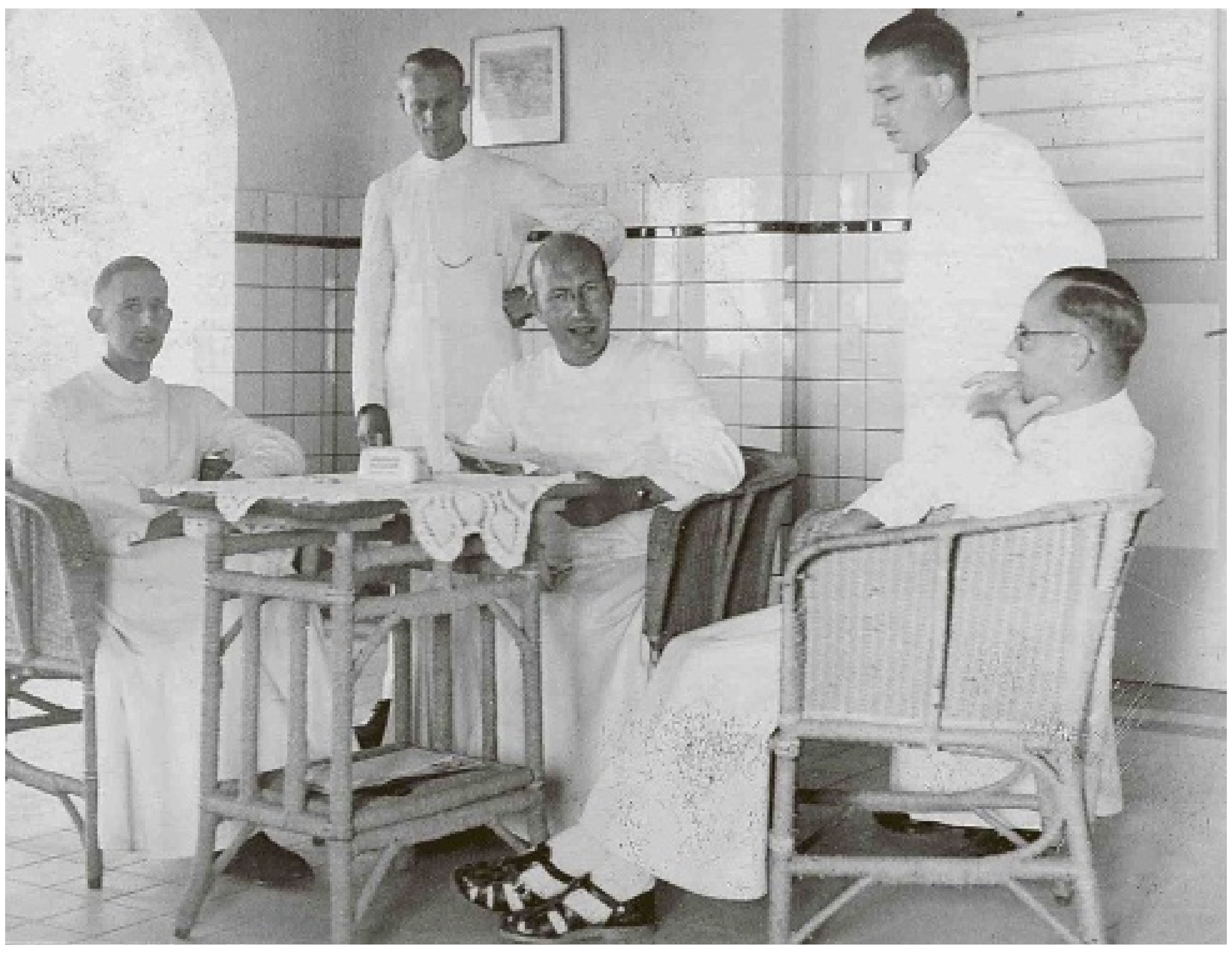

Regina Assumpta, Santa Rosa. Van links naar rechts de broeders Otto, Max, Paulino, Daniël en Christinus.

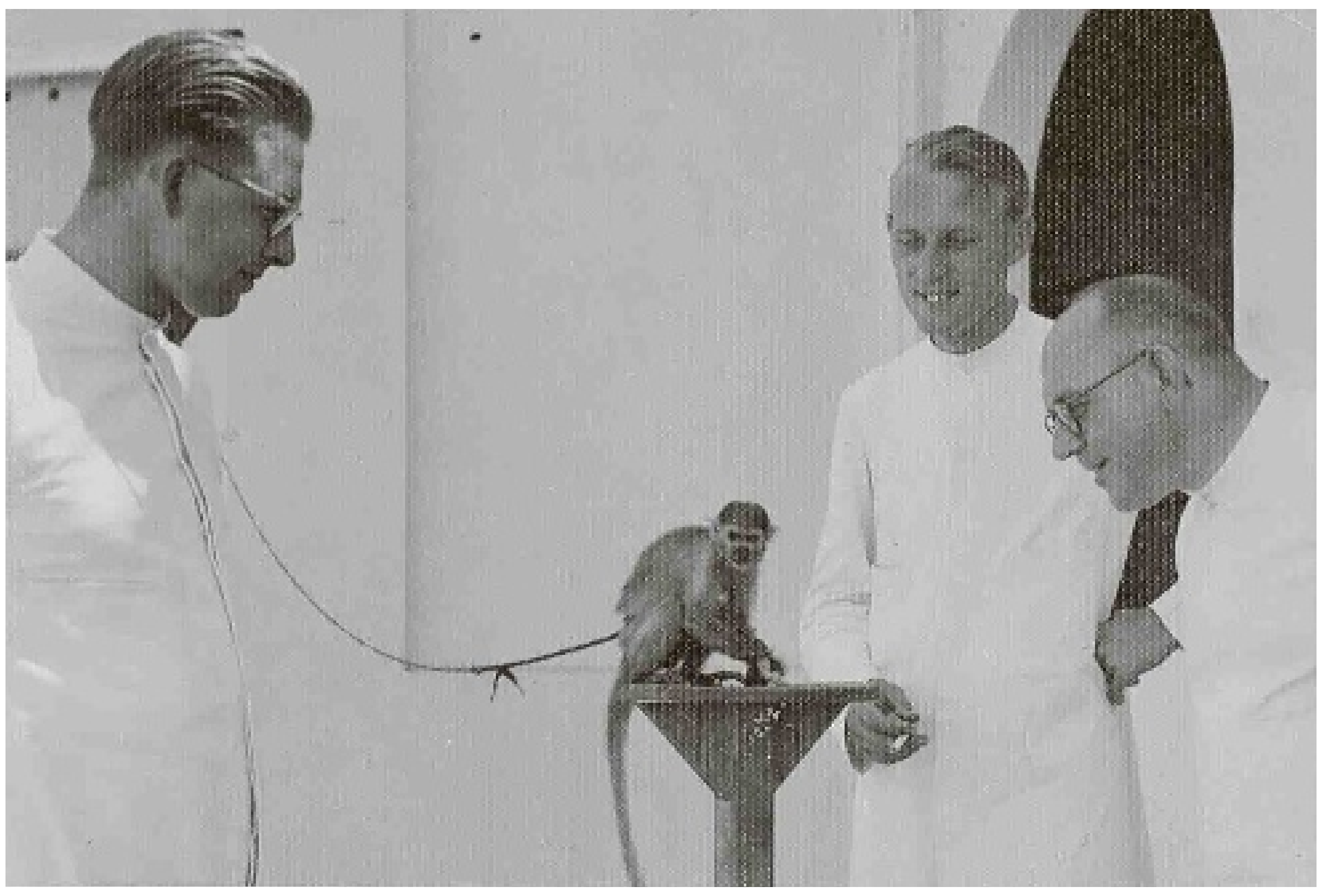

Broeders Alfons, Max en Rigobertus.

Medisch

Vragen over… CTS

Tekst: Wouter Mol

Wat is het Carpaal Tunnel Syndroom?
Het carpale tunnel syndroom (CTS) ontstaat doordat een zenuw (de middelste armzenuw, de nervus medianus) ter plaatse van de pols bekneld raakt. Deze zenuw verloopt van de onderarm naar de handpalm via een tunnel die wordt gevormd door de handwortelbeentjes en een stevig peesblad (de dwarse polsband) aan de handpalmzijde van de pols. Door die tunnel lopen ook de buigpezen van de vingers. De beknelling van de zenuw ontstaat door zwelling van het bindweefsel, waardoor de druk in de tunnel toeneemt.

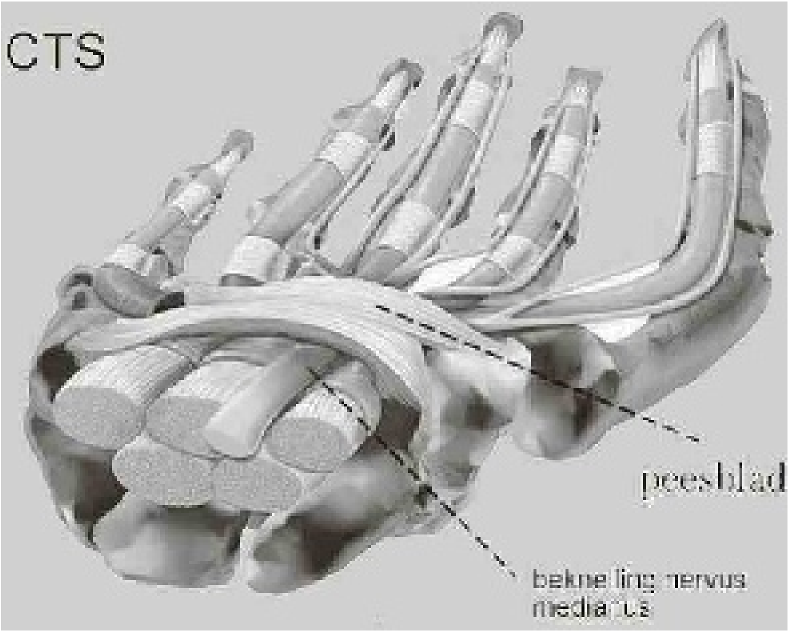

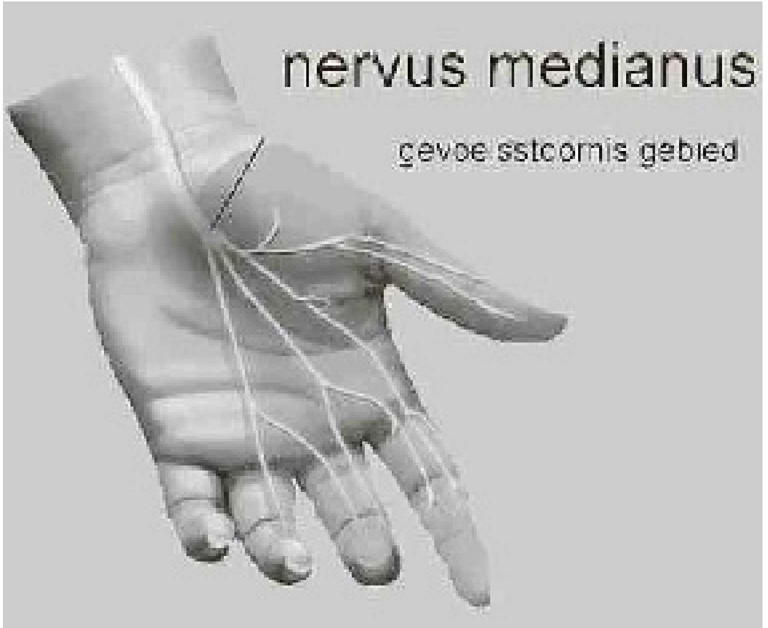

Wat zijn de klachten?
De klachten van het carpale tunnel syndroom zijn over het algemeen vrij karakteristiek en ze komen meer voor bij vrouwen dan bij mannen. Ze bestaan vaak uit een doof en tintelend gevoel aan de binnenkant van de hand, die uitstraalt naar de eerste drie of vier vingers van de hand. Dit zijn precies de vingers die door de beknelde zenuw verzorgd worden. Soms wordt een doof gevoel in alle vingers, dus inclusief de pink, aangegeven; tevens is er soms een uitstralende pijn vanuit de binnenzijde van de hand, via de elleboogregio, naar de bovenarm en de schouder.
Behalve een doof en tintelend gevoel kunnen ook optreden: een prikkelend en pijnlijk gevoel in de vingers en in de hand, een gevoel alsof de hand opgezwollen is, en krachtverlies in uw hand waardoor u zomaar dingen kunt laten vallen.

Het carpale tunnel syndroom manifesteert zich veelal spontaan. Soms worden de klachten erger als de betreffende hand veelvuldig wordt gebruikt, zoals bij autorijden, fietsen, lezen of wringen. Soms kan het carpale tunnel syndroom zich voordoen in beide handen (vrijwel gelijktijdig, maar vaak na elkaar). Indien het carpale tunnel syndroom al langere tijd bestaat, dan kan er soms sprake zijn van krachtverlies in de vingers.

Nachtelijke klachten komen zeer veel voor. Patiënten geven aan dat ze er wakker van worden en dan met de hand bewegingen moeten maken om de klachten te laten verdwijnen. Ook bij het ontwaken in de ochtend doet dit zich voor.

Wat is de oorzaak?
Het carpale tunnel syndroom wordt veroorzaakt door beknelling van de middelste handzenuw ten gevolge van zwelling van de omliggende spierpezen in de hand. Dit kan het gevolg zijn van veelvuldige en herhaaldelijke bewegingen van de hand. Ook zwangerschap, overgewicht en suikerziekte zijn bekende risicofactoren voor het ontwikkelen van het carpale tunnel syndroom. Ook kunnen de klachten aan het begin van de overgang optreden.

Hoe stel je de diagnose ?
Op grond van het klachtenpatroon kan de diagnose vaak worden vermoed. Indien bij lokale druk op de zenuw de klachten toenemen of zich voordoen, wordt het al waarschijnlijker. Om zeker te weten of er sprake is van het carpale tunnel syndroom, is een spierzenuwonderzoek nodig. Dit onderzoek noemt men een EMG (Electro-MyoGrafie). Hierbij worden de handzenuwen met stroomstootjes doorgemeten.

Wat is de behandeling?
Bij lichte klachten kan (tijdelijke) aanpassing van de activiteiten van de betreffende hand vaak genoeg zijn om deze te laten verdwijnen. Indien alleen nachtelijke klachten op de voorgrond staan, kan tijdelijk een zogenaamde 'nachtspalk' om de hand worden gebruikt. Met name CTS-klachten die tijdens de zwangerschap ontstaan, en vaak spontaan na de zwangerschap verdwijnen, kunnen op deze manier vaak afdoende worden behandeld.

Indien een onderliggende ziekte (zoals bijvoorbeeld suikerziekte) is vastgesteld, dan moet deze natuurlijk zo goed mogelijk worden behandeld. Een andere mogelijkheid is het geven van een injectie die de lokale zwelling van de pezen ter hoogte van de carpale tunnel doet verdwijnen. Dit is een zeer patiëntvriendelijke behandeling. Veel patiënten zullen hierdoor klachtenvrij worden.
Indien deze behandeling de klachten niet verhelpt, dan is de volgende stap een operatie waarbij het peesblad wordt gekliefd om de zenuw meer ruimte te geven.

De operatie is erop gericht de druk op de zenuw weg te nemen. Dat kan op twee manieren:

De klassieke operatie
Dit is een kleine ingreep waarbij een snee wordt gemaakt in de pols aan de handpalmzijde. De dwarse polsband wordt doorgesneden. Hierdoor wordt de tunnel verwijd. De operatie duurt ongeveer twintig minuten en wordt over het algemeen verricht onder plaatselijke verdoving waarbij alleen de arm gevoelloos is. De operatie wordt meestal in dagbehandeling verricht. Dit betekent dat u, als de verdoving is uitgewerkt, weer naar huis kunt. U krijgt dan pijnstillers mee.

De kijkoperatie
Deze wordt nog niet veel gedaan. Hierbij worden twee kleine sneetjes gemaakt waar doorheen geopereerd wordt met speciaal instrumentarium. Het voordeel hiervan is dat de sneetjes kleiner zijn en dus ook kleinere littekens opleveren. Een nadeel is dat twee procent van de operaties mislukt en dat bij een volgende twee procent het syndroom na verloop van tijd weer terugkomt.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Theatrale persoonlijkheid

Op Curaçao gaan mensen veelal kleurrijk gekleed en is menigeen uitbundig of zelfs ronduit luidruchtig in zijn gedrag. Zo wordt er, bij wijze van enthousiaste groet, maar al te graag getoeterd in het verkeer en geschreeuwd in de straten van Punda. Buitenlanders valt het bovendien vaak op dat Curaçaoënaars iemand anders gauw een 'vriend' noemen. Maakt dit alles de Curaçaose bevolking tot een theatraal volk?

Tekst: Milangela Plate

Volgens de 'bijbel' van de psychologen, de DSM IV, spreken we van een theatrale persoonlijkheidsstoornis wanneer er sprake is van een diepgaand patroon van buitensporige emotionaliteit en aandacht vragen, beginnend in de vroege volwassenheid en tot uiting komend in diverse situaties. Vroeger werd ook gesproken van de hysterische persoonlijkheid. Een term die men later is gaan vermijden vanwege de negatieve bijklank.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog. Email: milangela.plate@takecare.an

Aandacht
Wat centraal staat bij een theatrale persoonlijkheid is het expliciet of impliciet vragen om aandacht. De theatrale persoon heeft continue behoefte aan aandacht en complimentjes van anderen. Het trekken van aandacht gaat nogal eens gepaard met flirtgedrag en seksuele provocaties en dat in een context waarin dit ongepast is. Aan het uiterlijk wordt veel aandacht besteed om ook hiermee aandacht op zich te vestigen; zij gaan kleurrijk en vaak ietwat sensueel gekleed.

Wanneer iemand met een theatrale persoonlijkheid niet het compliment krijgt waar hij behoefte aan heeft of niet in het middelpunt van de belangstelling staat, voelt hij zich ongemakkelijk. Het ongenoegen met de gebrekkige aandacht leidt er soms toe dat de theatrale persoon in tranen of woede uitbarst. Hiermee is uiteindelijk weer (negatieve) aandacht op hen gevestigd.

Mensen met een theatrale persoonlijkheid zijn meester in het overdrijven van zaken; een klein voorval wordt moeiteloos opgeblazen tot een groots en meeslepend verhaal. Gevoelens worden eveneens aangedikt en duidelijk zichtbaar gepresenteerd.

De spreekstijl van een theatrale persoon is vaak gericht op effect. Dat wil zeggen, hij heeft een manier van praten die dramatisch is, maar tegelijk vaag blijft door het ontbreken van detail en nuance. Hij is bovendien erg beïnvloedbaar door anderen, wat maakt dat zijn uitspraken iets tegenstrijdigs kunnen hebben.

Relaties met anderen worden vaak als intiemer ervaren dan deze werkelijk zijn. Terwijl theatrale personen in werkelijkheid moeite hebben met echte intimiteit in een relatie. Relaties houden daarom zelden stand of gaan gepaard met veel ruzies en scènes, omdat de theatrale persoon steeds schippert tussen controle willen behouden en de neiging tot afhankelijkheid van de partner.

Oorzaak
Onze persoonlijkheid wordt gevormd door een combinatie van erfelijkheid, ontwikkeling en omgeving. De één heeft bijvoorbeeld de neiging om impulsief te reageren, terwijl de ander altijd eerst goed nadenkt. Soms doen zich tijdens de ontwikkeling van kind naar volwassene al moeilijkheden voor in iemands karakter. Deze problemen kunnen samenhangen met traumatische gebeurtenissen, zoals gepest worden, de dood van een ouder of seksueel misbruik. Opgroeien in een gezin met onvoldoende veiligheid en aandacht vergroot de kans op het ontwikkelen van een persoonlijkheidsstoornis.

Mensen met een theatrale persoonlijkheid blijken in hun jeugd vaak als prinsen en prinsesjes te zijn behandeld door hun ouders. Ze werden mooi aangekleed en kregen vooral complimenten voor aangepast en charmant gedrag. Zo hebben zij langzaam aan geleerd hun eigen emoties te onderdrukken of die zodanig te uiten dat deze voldeden aan de verwachtingen van hun ouders. Onechtheid groeide uit tot een karaktertrek. Op volwassen leeftijd kunnen deze personen uiteindelijk niet meer aanduiden wat zij werkelijk voelen. Ze zijn snel enthousiast over nieuwe dingen zoals banen en relaties, maar houden deze moeilijk vast. Ze kunnen zodanig verslaafd raken aan opwinding dat ze van de ene in de andere crisis terechtkomen. Door steeds bezig te zijn met externe prikkels worden zij afgeleid van herinneringen, negatieve gevoelens, wanhoop en onzekerheid. Wanneer deze gevoelens toch opkomen, zullen zij deze wegduwen of verdringen. Zij blijven dan afhankelijk van waardering en aandacht van buitenaf.

Kenmerken versus stoornis
Mensen met een theatrale persoonlijkheidsstoornis krijgen vaak een slechte naam, omdat hun gedrag door anderen wordt ervaren als overdreven en ongepast. Zoals met veel dingen zit het probleem in het 'teveel' ergens van. Enthousiasme kan dan overgaan in aandachttrekken, verleiden en dramatisch gedrag dat irritaties opwekt.

In lichtere mate kunnen theatrale persoonlijkheidskenmerken dus ook positieve aspecten hebben. Mensen die slechts theatrale persoonlijkheidskenmerken hebben en niet een theatrale persoonlijkheidsstoornis hebben ontwikkeld, worden vaak als erg enthousiast gezien; ze bruisen van energie en je kunt veel plezier met ze hebben. Op een feestje zijn zij perfecte gastheren en -vrouwen en / of de gangmakers. Beroepsmatig komen zij goed tot hun recht in functies waarin zij op de voorgrond moeten treden, zoals public relations.

Voor de familie, vrienden, partner en ouders van een persoon met een theatrale persoonlijkheidsstoornis kan het belangrijk zijn om duidelijke afspraken te maken met de persoon in kwestie. Geef bijvoorbeeld duidelijk aan waarvoor en wanneer de persoon wel en niet bij u terecht kan. Geef daarnaast duidelijk uw grenzen aan, bijvoorbeeld voor wat betreft woede-uitbarstingen. Vat uitingen en acties bovendien niet persoonlijk op. Betreffende persoon heeft namelijk geen hekel aan u, maar moeite met zichzelf.

Clemens Briels:

Creativiteit onder druk

"Het zal wel met mijn leeftijd te maken hebben." Hij moet er zelf om lachen, de 65-jarige Clemens Briels, maar opmerkelijk is het zeker. Hij doet als meer dan succesvol kunstenaar veel aan charity. Soms tot wel 75.000 euro per jaar, zo'n 175.000 gulden. Maar allemaal voor goede doelen voor de jeugd. En dan nu op Curaçao voor ouderen, voor Nos Welita, het in aanbouw zijnde oude van dagen-tehuis van initiatiefneemster Sandra Hay.

Tekst: Peter Onvlee Foto's: Ken Wong en Archief

Briels beschildert voor de fundraising een van de vijf 'Rietveld'-stoelen die op zaterdag 26 mei, de dag dat zijn inmiddels alweer vijfde expositie van zijn werk - dit keer naast de zogenoemde wandobjecten ook glassculpturen - op Curaçao bij Galerie Alma Blou in landhuis Mahaai wordt geopend. De tweede keer overigens al dat zijn werk in Alma Blou is te bewonderen. Twee keer eerder ook exposeerde hij in de Trompstraat. De eerste keer op het eiland is inmiddels al meer dan vijftien jaar geleden, eind jaren negentig.

Aan het beschilderen van zijn 'Rietveld'-stoel is hij nog niet toegekomen. Hij doet dat de komende week, zo goed als zeker in Alma Blou. Heeft ook al een idee wat het moet gaan worden, al kan hij zich ook nog zoals hij dit zegt ter plekke laten inspireren. "Maar in ieder geval niet iets specifiek op ouderen gericht." Dat Briels tot het laatst wacht is hem eigen. Hij werkt graag onder druk, onder de spanning van het moment, naar een deadline toe. Lacht weer: "Ik ben dus eigenlijk een beetje lui." En serieuzer: "Als het moet heb ik een hoge productie. Ik ben het meest productief tegen de tijd dat een expositie af moet zijn. De creativiteit komt er onder druk beter uit."

Het heeft, weet hij ook, te maken met het 'vorig' leven van de in het Brabantse Son geboren Briels. Opgegroeid in een groot gezin wilde hij van jongs af aan kunstenaar worden. Hij begon ook in 1965 aan een opleiding aan de Academie voor Industriële Vormgeving in Eindhoven, maar hij kwam door allerlei omstandigheden in de reclamewereld terecht. Tot zijn 45e om precies te zijn. Werkte toen als freelance artdirector voor de grootste reclamebureaus aan campagnes van gerenommeerde bedrijven. In opdracht en met keiharde deadlines. Twintig jaar geleden besloot hij zodoende op 45-jarige leeftijd de reclame de reclame te laten en voor het veel onzekerder bestaan van het kunstenaarschap te kiezen. Terwijl andere collega's van hem die de 50 naderden een zeilboot kochten om al dan niet de wereld over te varen of in Spanje een huis te kopen en daar in de zon te gaan liggen, koos hij bewust voor nieuwe uitdagingen. Ruilde zoals hij het zegt 'academische wetmatigheden ten aanzien van perspectief en vlakverdeling in voor zijn eigen visie'. Creëert zijn werk vanuit het antipodisme. Een door hemzelf ontwikkelde filosofie van tegenstellingen. "Elk mens is op zoek naar zijn eigen antipode. De een doet dit door te gaan bungy-jumpen, de ander door te fietsen in de bergen van Nepal. Ik doe het door spontaan uitdrukking te geven aan mijn eigen hersenspinsels en fantasie, onder het motto: there's no need to look forward, if you can practice your fantasy now!"

De traditionele Midden- en Zuid-Amerikaanse muziek zou, zo wordt vaak in relatie met zijn werk gesteld, een onuitputtelijke inspiratiebron zijn. De Cubaanse son, mambo, merengue en de souk overgoten met een licht erotische saus zouden muziektonen zijn die hem dwingen tot het creëren van intrigerende schilderijen. Ook de Azteken en Maya's zouden hem hebben geïnspireerd. Briels kent die verhalen. "Dat er gelijkenis is met de Azteken en Maya's, de tribale kunst van vroeger, is puur toeval. Je ziet bij mij soms ook androgyne figuren, onzijdig, seksloos, soms met borsten." Zegt ook dat felle kleuren en Clemens Briels bij elkaar horen. "Ik vind het fijn om met felle kleuren te schilderen. Ik houd niet zo van die sombere doeken. Misschien heeft het ermee te maken dat ik een extravert mens ben." En dat hij iemand is, zo vervolgt hij, die niet gaat zitten en denkt 'wat zal ik nu weer eens gaan maken'. "Ik ben gewend geweest om vanuit de reclame te werken aan een opdracht. Om te voldoen aan strenge voorwaarden. Dat heb ik nodig. Ik ben nu in feite mijn eigen opdrachtgever. Als ik iets maak, moet ik daar een bepaalde bedoeling mee hebben. Dan ben ik ook het sterkst."

Hij verbeeldt het tegenovergestelde van het stereotype. Zegt: "Het alledaagse is universeel." En zijn onderwerpen zijn ook alledaags, maar wel zo vormgegeven dat het niets te maken heeft met hoe de wereld wordt waargenomen. Van zijn werk wordt gezegd dat om het te zien, om het waar te nemen, het aangeleerde, de geconditioneerde blik, overboord moet worden gezet en gewoon moet woerden genoten van het kleurenspel. Of zoals Coen van den Oever, van de in moderne kunst van hoge kwaliteit gespecialiseerde galerie Den Haag aan het Noordeinde stelt: "Wanneer je openstaat voor de tegengestelde wereld van Briels kom je iedere keer weer voor verrassingen te staan. De kunstenaar prikkelt de fantasie met zijn schilderijen, glaswerk en polyester beelden."

En Van den Oever vervolgt: "Hij zet de dagelijkse onbekommerde gebeurtenissen om in fantasierijke, niet eerder waargenomen symbolische figuren. Met indringende, felle kleuren. En academische wetmatigheden op het vlak van perspectief aan zijn laars lappend. Papier en karton aangebracht op het linnen, leveren hem de gewenste diepte. Soms oogt het alsof er aan geschuurd en geplamuurd is. Hij brengt kleur over kleur aan zonder de onderliggende lagen helemaal af te dekken. Waardoor een patineer-effect bereikt wordt."

Clemens Briels is inmiddels al wel weer ruim anderhalve week op het eiland - zijn zevende bezoek inmiddels, niet in de laatste plaats omdat Curaçao het geboorte-eiland van zijn vrouw Jenny Briels-Scharbaai is. Ze is er geboren en getogen totdat ze voor haar studie naar Nederland vertrok. Ze zijn al zo'n 12,5 jaar getrouwd en kennen elkaar inmiddels een kwart eeuw. Hij komt graag naar Curaçao, geniet er steeds van. Zoals die ochtend, zittend op wat de porch kan worden genoemd van zijn onderkomen bij de Lodge Kura Hulanda and Beach Club op Westpunt waarheen hij sinds enkele dagen met overigens volledige instemming is 'verbannen'. Hij moest zijn kamer in Hotel Kurá Hulanda Spa & Casino in Otrobanda verlaten omdat het hotel volledig is afgehuurd voor filmopnamen

De afspraak is deze maandagmiddag in de (lege) tuin achter galerie Alma Blou. De afspraak en plaats komen Briels ook wel goed uit. De (huur) auto kan er worden vervangen. Bij aankomst valt al direct de handtas op die zijn vrouw Jenny bij zich draagt. Vrolijk, veelkleurig. Met een print op het canvas van Briels zelf. Naar - heel toepasselijk - zijn schilderij 'La vida del Caribe'. Een Spaanse titel. Zoals zoveel van zijn werken een Spaanse titel dragen. "Ik vind dat in tegenstelling tot het Nederlands een prachtige taal. Zeg nu zelf: wat klinkt er mooier? De 'Kleurenverteller' of 'El narrador del color'? Spaans is voor mij een heel mooie, warme taal. Ook spreekt mijn vrouw vloeiend Spaans en kan ze de titels dus direct vertalen. Bovendien heb ik tijdens mijn bezoeken aan Amerika geconstateerd dat ook daar veel Spaans wordt gesproken. Detroit zit bijvoorbeeld vol Mexicanen en daar heb je ook een Spaanse tv-zender."

De damestassen zijn sinds een jaar op de markt. Welgeteld honderd zijn ervan gemaakt. En door hem persoonlijk aan de binnenkant gesigneerd. Ze zijn ook al bijna allemaal al verkocht. Twee nog niet. "En de drie tassen die speciaal naar Curaçao komen." Hij gaat ervan uit dat ze voor de 26e mei in Alma Blou arriveren. Briels wordt soms verweten te commercieel te zijn; van zijn kunst een business te hebben gemaakt. Heeft al heel snel na zijn start als kunstenaar in de beginjaren negentig een professionele organisatie om zich heen gebouwd die het merk 'Briels' in de markt heeft gezet. Wist dat als reclameman natuurlijk ook als geen ander. "Ik heb als kunstenaar een onderneming. Ik zit niet in mijn eentje in een stoffig zolderkamertje te schilderen en te wachten tot iemand een kunstwerk komt kopen. Er moet aan de weg worden getimmerd, net als door ieder bedrijf", heeft hij meermalen laten weten.

Zakelijk, bedrijfsmatig ja, maar commercieel, nee zo noemt hij zich niet. "Ik heb ook nog nooit iets gemaakt dat ik zelf niet zou willen maken. Het enige verschil is dat er rondom mij een professionele organisatie staat en er dus veel wordt nagedacht over zaken als verkoop, marketing en publiciteit, want ook hier moeten aan het eind van de maand de salarissen worden uitbetaald." Bedrijfsmatige kunst is in zijn ogen ook geen schande. Integendeel. "Op kunstacademies worden tegenwoordig ook lessen of colleges gegeven in boekhouden, economie, organisatie, marketing. Het hoort er inmiddels allemaal bij." Tot voor enkele jaren had Briels zelfs zeven mensen in dienst, deels overigens parttime. Zijn organisatie bestond uit een manager/directeur, een bureaumanager, een studio/atelierassistent en een technisch manager. Ook voor zaken als pr waren er medewerkers.

Hij maakt ook gebruik van specialisten. Voor zijn glas(blaas)werk uit Italië, Murano, het bedrijf Berengo. "Al 300 jaar het episch centrum van de glaskunst." Aan de hand van (3D) schetsen van Briels worden zijn werken daar vervaardigd. "Niet goedkoop, 600 euro per uur. Maar wel de absolute top. Ze werken voor de allerbeste glaskunstenaars." Op het ogenblik staan er nog maar drie medewerkers op zijn loonlijst. Door de economische crisis is het ook voor hem allemaal wat minder geworden. "Kunst is dan het eerste wat je laat liggen. Er wordt nog wel verkocht, maar niet zoals ooit. Ook de btw-verhoging op kunst in Nederland van 6 naar 19 procent scheelt een slok op een borrel." Klagen doet hij echter niet. Onlangs heeft zich weer een nieuwe galerie in Marbella, Spanje, aangediend en vanuit Qatar, een Arabisch emiraat in het Midden-Oosten aan de Perzische Golf, kreeg hij het bericht dat er na de huidige groepsexpositie waarvan zijn werk deel uitmaakt aan een solo-expositie wordt gedacht. Briels is dit moment één van de meest gevraagde kunstenaars in binnen- en buitenland. Zijn kunstwerken zijn opgenomen in diverse gerenommeerde kunstcollecties en worden verkocht in galeries in Duitsland, Luxemburg, Denemarken, Frankrijk, België en vanaf september dus ook in Spanje, maar ook in Singapore. Exposeerde natuurlijk in Europa, maar ook in de Verenigde Staten, het Midden-Oosten, Kuala Lumpur in Maleisië en China. Zijn werk is aangekocht door grote bedrijven, multinationals als Ford, Philips, ABN Amro, Fortis, Pfeizer, Sarah Lee, DSM, KLM en op het eiland bijvoorbeeld door KPMG en MCB. Hij beperkt zich niet tot het schilderen op linnen en het creëren van driedimensionale objecten. Zo ontwierp hij voor Leolux eetkamerstoelen, bekleedde 50 Ford Kas met zijn stofdesign en ook vervaardigt hij beelden, glaswerk en tapijten. Hij werd in 2002 verkozen tot officiële kunstenaar voor de Olympische Winterspelen in Salt Lake City en zijn werk was op de officiële poster te zien. Hij heeft verder verschillende spraakmakende realisaties op zijn naam staan zoals het ontwerp van de European Fashion Award 2006 en kunstwerken op cruiseschepen. Vanwege zijn kunstzinnige verdiensten op internationaal niveau werd Clemens Briels in oktober 2002 verkozen tot ereburger van de City of Geneva (Illionois, USA). Overigens: uithangbord van Clemens Briels' onderneming is zijn Clemens Briels Art Centre in een statig oud pand in Heusden, drie verdiepingen en een kelder groot. Kosten zo'n anderhalf miljoen euro. Daarin en in de tuin is te zien wat hij allemaal maakt. In Bretagne bezit Briels verder nog een schitterend (en groot) landgoed. Hoe lang nog? "Over 4,5 jaar ben ik 70. Ik wil het dan wat rustiger aan gaan doen. Als kunstenaar stop je niet, maar ik wil wel wat van de maandelijkse zorgen verlost zijn."

Maar terug naar het begin, de fundraising voor het nieuwe in aanbouw zijnde bejaardentehuis Nos Welita. Niet passend in het rijtje van het Ronald McDonalds Huis, het Julianafonds, Kika (Kinderen Kanker Vrij) fonds, de Sanrise Foundation en Jack Rabitt Foundation, organisaties waarvoor Briels zich regelmatig inzet. Met uitzondering van Sanrise allemaal op de jeugd gericht. Maar lang hoefde hij niet te twijfelen toen hem werd gevraagd iets te doen voor het ambitieuze project van Sandra Hay en haar stichting Biba Mihó dat inmiddels al duidelijk vorm heeft gekregen. Op het bouwterrein hief ze donderdag 1 maart ter gelegenheid van het spantenbier het glas samen met de sponsors, de vrienden van het project en minister Constancia. Met z'n allen onthulden ze een plaquette met daarop de namen van de mensen en bedrijven die het project financieel ondersteunen. Doelgroep van de stichting zijn gezinnen die door omstandigheden niet goed functioneren en zo ver onder de armoedegrens terecht zijn gekomen. Van deze families wordt het huis dan meestal opgeknapt.

In eerste instantie zou het oude bejaardenhuis van Nos Welita - er wonen daar twintig bejaarden in volgens Hay een veel te krappe behuizing, met schuine vloeren en totaal geen privacy - ook alleen maar een opknapbeurt krijgen. Maar toen Hay het huis had bezocht vond ze dat er geen opknappen meer aan was en besloot ze dat er een heel nieuw bejaardenhuis voor een dertigtal bewoners moest komen. Vriend en architect Carlos Weeber ontwierp pro deo een 'tropisch tehuis', waar airco's uit den boze zijn en wateropvangsystemen de operationele kosten in de hand moeten houden. Het bedrijfsleven van Curaçao en het persoonlijke netwerk van Hay reageerden massaal op haar oproep om geld en goederen te schenken.

Van de bijna 1,5 miljoen gulden die de nieuwbouw gaat kosten moet nog zo'n 400.000 gulden op tafel komen. De fundraising van de beschilderde 'Rietveld'-stoelen draagt daar zo - hoopt Briels ook - een steentje aan bij. Hoeveel? Hij heeft geen idee. Zegt 'een bescheiden bijdrage'. Maar verhaalt wel van de Baby Bèbè-expositie van Rotary Club Willemstad zo'n anderhalf jaar geleden. In totaal waren in dat kader 117 geitjes van zo'n 15, 20 centimeter hoogte, door professionele kunstenaars en scholieren omgetoverd in kunstwerken. Hoogtepunt was het bod van maar liefst 10.000 gulden op de geit Antonio van Clemens Briels. "Ik wist niet wat ik zag toen ik de foto met dit nieuws op de voorpagina van de Amigoe kreeg toegestuurd."

Overigens, behalve door Clemens Briels worden ook 'Rietveld'-stoelen beschilderd door Michèle Russel-Capriles, onder meer lokale voorzitter van het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied en voorzitter van het Joods Museum, Charlotte Kirindongo, vrouw van kunstenaar Yubi en zus van Lusette 'Popi' Verboom-Fairbairn, de vrouw achter de galerie, architect Carlos Weeber en natuurlijk Barry Hay, zanger van de Nederlandse rockband Golden Earring, die al in de zomer van 1968 met de tiende single, Dong dong di ki di ki dong, de eerste (van vele) nummer 1-hits had.

Voorbeeld van een te beschilderen Rietvels-stoel.

Een Clemens Briels-tas.

Clemens Briels

Culturele Agenda

KUNST & EXPOSITIES

Kunst is het hulpmiddel, het verhaal is zijn boodschap
Op 26 mei is bij Gallery Alma Blou de opening van de expositie van Clemens Briels en veiling voor 'Nos Welita'. Het aparte en kleurrijke werk van Clemens Briels is internationaal een hot item. Briels is een de meest gevraagde kunstenaars in binnen- en buitenland, zijn kunstwerken zijn opgenomen in diverse internationaal gerenommeerde kunstcollecties.
Hij werd als eerste Nederlander verkozen tot Official Artist of the Olympic Winter Games in Salt Lake City en hij ontwierp het officiële affiche. Briels exposeert graag op Curaçao, omdat dit het geboorte-eiland is van zijn vrouw Jenny. Naast exposeren vindt hij het belangrijk om een bijdrage te leveren aan de Curaçaosche gemeenschap. Dit jaar heeft hij gekozen om iets bijzonders te doen voor het in aanbouw zijnde bejaardentehuis Nos Welita. Samen met Carlos Weeber, Barry Hay, Michèle Russel-Capriles en Charlotte Kirindongo, beschildert hij vijf 'Rietveldt'-stoelen. Deze stoelen worden geveild op de dag van de expositie bij Gallery Alma Blou. Dankzij de verschillende sponsors zal de opbrengst geheel gedoneerd kunnen worden aan de bouw van Nos Welita.

The many faces of love
In Landhuis Bloemhof is nog tot en met 2 juni de tentoonstelling 'The many faces of love – The Renaissance of Art Nouveau', mozaïek van Susan Rudolf te bezichtigen. In deze collectie zijn verschillende kleurrijke impressies en expressies van liefde te zien.
Zaterdag 19 mei verzorgt zij een workshop bij Landhuis Bloemhof. Zaterdag 26 mei is zij aanwezig voor een 'meet and greet the artist' vanaf 10.00 uur waarbij geïnteresseerden kennis met haar kunnen maken en vragen kunnen stellen.
Voor meer informatie: tel. 737-5775 of e-mail info@bloemhof.an

MUZIEK

Guillermo Gómez
Op zaterdag 19 mei organiseert het Maritiem Museum Curaçao te Scharloo een wervelende show met de internationaal bekende Colombiaanse violist Guillermo Gómez. Op de website van Guillermo Gómez kunt u hem zien en horen (www.guillegomez.com).
Aanvang van het concert is 19.30 uur en de toegangsprijs bedraagt 35 gulden. Het aantal plaatsen is beperkt, dus uitsluitend reservering via 465-2327 of 562-3427
(Zie kader)

Tom Kastle
Donderdag 24 mei presenteert het Maritiem Museum te Scharloo de Amerikaanse zanger, tekstdichter, zeeman en verhalenverteller Tom Kastle. Zijn muziek en verhalen zijn gebaseerd op de Great Lakes. Tom Kastle staat met één been in de wereld van zanger/tekstdichter en met het andere stevig in de traditionele maritieme wereld, hetgeen duidelijk tot uiting komt in zijn muziek en optredens.
In het kader van zijn reguliere concerten en voor speciale workshops en evenementen, brengt Tom Kastle ook een breed scala aan traditionele maritieme muziek, waarbij hij zichzelf begeleid op een concertina (soort trekharmonika) en/of gitaar.
Uitgebreide informatie over Tom Kastle en een voorproefje van zijn muziek vindt u op zijn website www.tomkastle.com
Special deze avond: bier slechts 3.50 gulden.
Aanvang optreden 19.30 uur, entree 15 gulden. Reserveren via 465-2327 of 562-3427.

Tour d'Azul
De Curaçaose Kunstkring organiseert op 25 mei een bijzonder concert, 'Tour d'Azul', in de Fortkerk met Henk van Twillert (saxofoon), Tjako van Schie (piano) en fado-zangeres Iñes Soares en de 'allround' percussionist Marlon Conradus uit Curaçao. Ze zullen nummers spelen van hun nieuwe driedubbele cd 'A Bag of Music'. Hierop staan onder meer nummers van J.G. Palm, Wim Statius Muller, Padu del Caribe en van Livio Hermans, de wals Dudi en de Pavane para Guiomar. Verder staan er ook composities van mondiaal bekende componisten op. De kaarten zijn te koop bij Mensing's Caminada en Albert Heijn.

Muziek-CD
De Maduro Muziek Stichting op Curaçao heeft een CD uitgebracht met een achttiental werken van de Curaçaose componist Rudolf Palm (1880-1950). Rudolf Palm is een kleinzoon van de oudst bekende componist van Curaçao Jan Gerard Palm (1831-1906) en hij is de vader van de Curaçaose componisten Albert Palm (1903-1958) en Edgar Palm (1905-1998). De composities worden op de CD vertolkt door de Curaçaose medicus-musicus-componist Robert Rojer.
(Zie kader)

NIEUW & OPMERKELIJK

Fleur de Marie, Un bista den pasado
Op 16 mei wordt bij NAAM aan het Johan van Walbeeckplein de expositie 'Fleur de Marie , Un bista den pasado' geopend. De expositie is het resultaat van archeologisch onderzoek in de buurt Fleur de Marie. De tentoonstelling is te zien tot 15 juni.
Openingstijden: maandag t/m vrijdag 09.00 tot 12.00 uur en 14.00 tot 17.00 uur.
Voor meer informatie: info@naam.an en www.naam.an
tel: 4621933 / 34

Viva la Donna
Op 25 mei organiseert Stichting Viva la Donna een verwendag voor vrouwen die getroffen
zijn door kanker. Kappers, schoonheidsspecialisten, masseurs en andere 'verwenspecialisten' trakteren deze vrouwen op een heerlijk verwenmoment.
Meer informatie: http://www.bodycare-caribbean.com/vivaladonna/

Ban expresa diferente
Op 26 mei organiseert Fundashon Sinta Ros in Because Enterrtainment Center de workshops Kleurtherapie, Kunsttherapie en Lachtherapie. Deelname: 50 gulden.
Meer informatie: Fundashon Sinta Ros, tel. 511-3992/747-7535

DANS & THEATER

Pachi Damon - Trabou di Warda
Een man verlaat zijn huis om naar zijn werk te gaan. Maar achter de rug van zijn vrouw om heeft hij zich ziek gemeld en gaat hij naar zijn minnares. Toevallig belt zijn vrouw naar zijn werk en krijgt te horen dat hij zich ziek gemeld heeft. Een realistische voorstelling over ploegendiensten en vreemdgaan.
Zaterdag 19 mei 21.00 uur
Zondag 20 mei 15.00 en 20.00 uur
Donderdag 24 mei 20.00 uur
Zaterdag 26 mei 21.00 uur
Zondag 27 mei 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

FILM

Short Movie Competitie Films & Nochi No Ke Lagami Bai
Op 21, 28 mei, 4 en 11 juni presenteert Teatro Luna Blou nog de filmpjes van de CIFFR 'Short Movies, Big Stories jongeren filmcompetitie, gevolgd door Catrien Ariëns' gloednieuwe documentaire Nochi No Ke Lagami Bai over de Curaçaose tambú.
Tijd: 19.30 - 21.00 uur
Entree: 10 gulden
(Zie kader)

Filmhuis Openbare Bilbiotheek
14 juni: Unter Bauern
12 juli: Winters Bone

BOEKEN & LITERATUUR

Door het oog van Egberdien
'Door het oog van Egberdien - voor, tijdens, na gallery rg'. Het is een rijk geïllustreerde uitgave in het Nederlands met een Engelstalige samenvatting. Het hardcover boek kost 55 gulden (excl. OB). Als eigenaresse van de avantgarde gallery rg eind jaren zestig en zeventig leverde Egberdien van Rossum een cruciale bijdrage aan de erkenning van kunst op Curaçao. Daarnaast zijn ook haar herinneringen aan het Curaçao uit de jaren zestig en zeventig van onschatbare waarde voor het eiland. Die herinneringen zijn nu voorgoed voor toekomstige generaties bewaard in deze memoires. Dit boek is mede tot stand gekomen dankzij het Prins Bernhard Cultuurfonds, Fundashon di Artista en Port'i Heru Publications. Verkrijgbaar bij Landhuis Bloemhof, Santa Rosaweg 6. www.bloemhof.an , E: info@bloemhof.an

Een levensschets, Monseigneur Martinus Joannes Niewindt
Curaçao heeft vele bisschoppen gekend, maar de aanwezigheid van mgr. Martinus Niewindt heeft niet alleen de meeste indruk gemaakt, ook is hij degene geweest met een onstuitbare energie en daadkracht om de bevolking van Curaçao te helpen, te onderrichten en te steunen.
Wat deze bisschop ook heeft verricht, hoe hoog ook zijn verdiensten staan aangeschreven, alles is ondergeschikt en wordt gedragen door zijn levenswerk en levensdoel: de vrijmaking, ontwikkeling en de bescherming van de slaven. Door zijn niet aflatende inspanningen heeft Niewindt belangrijke stappen kunnen zetten om de emancipatie van de zwarte bevolking te realiseren.
In 1924 verscheen van de hand van G. Dahlhaus een zeer uitgebreide levensloopbeschrijving over het leven en werk van Niewindt. Deze 500 pagina's tellende uitgave wordt nu in oorspronkelijke vorm opnieuw uitgegeven in samenwerking met de Amigoe.
Verkrijgbaar in de lokale boekwinkels en bij Caribpublishing.

De rijke geschiedenis van Curaçao
Nieuwe reeks boeken van het Maritiem Museum Curaçao en Caribpublishing. Geschreven door Jack Schellekens. Educatief en leuk om te lezen.
Deel 1: 'Indianen, de WIC en invasies' gaat onder meer over de eerste inwoners, de ontdekking van het eiland, de West-Indische Compagnie (WIC), de slavernij, de vele invasies en beroemde en beruchte personen die een stempel hebben gedrukt op het eiland.
Deel 2: 'De zee, handel en scheepvaart' behandelt de maritieme geschiedenis van Curaçao in 17 thema's waarin duidelijk wordt dat de unieke haven van Curaçao de geschiedenis van dit eiland grotendeels heeft bepaald.
De boeken zijn te koop bij het museum, bij Caribpublishing en bij de lokale boekhandel.

Vodkadrinker 2e druk
Hans Vaders ('s-Gravenhage, 1949) schreef 'De vodkadrinker' in een duistere en ontluisterende uitbraak van ziekte, algehele malaise en stilstand, dit na een bizar incident dat hem bijna het leven kostte. Als crickethebber weet de vodkadrinker dat het leven niet altijd 'cricket' kan zijn. Of wordt toch nog die laatste verre treintocht met zijn alter ego de Chinees... En route naar zijn strikt persoonlijke brug over de rivier.
'Een moderne versie van de Icarusmythe. De vodkadrinker is een illuminiserende tekst: beeldend, boeiend en bruut; onconventioneel, ontnuchterend en aangrijpend.' (Brede Kristensen).
Verkrijgbaar bij Mon Art Gallery, Rif Fort, Otrobanda.

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Iedere eerste zondag van de maand houdt Landhuis Groot Santa Martha een Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyo-maaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden. Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Bij voldoende belangstelling organiseert de Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascencion op vrijdag 1 juni een avondwandeling. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave tot 30 mei 2012. tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

NOTEERT U ALVAST

Ontboezemingen
Op 7, 9 en 10 juni in Luna Blou 'Ontboezemingen', een humoristisch drama over borstkanker. Het verhaal van vijf totaal verschillende vrouwen. Ze kennen elkaar niet, ze hebben elkaar nog nooit ontmoet. Maar één ding hebben ze met elkaar gemeen: ze hebben alle vijf borstkanker.
Ontboezemingen is de hoofdact in het kader van het Festival Feminino.
Kaartjes zijn binnenkort te koop. Meer informatie volgt zo spoedig mogelijk.

Dansmassage-workshop
Ubuntu, wellness-centrum, zaterdag 19 juli van 15.30 tot 18.30 uur.
Sta. Rosaweg 23
Kosten: 60 gulden per persoon.
Maximaal 12 personen
Opgeven bij Margarete van der Wingen tel. 6642181 of e-mail: margaretevanderwingen@gmail.com

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Short Movies, Big Stories & Nochi No Ke Lagami Bai

Van 29 maart tot 1 april 2012 bezochten maar liefst 7000 mensen de eerste editie van het Curaçao International Film Festival Rotterdam in The Cinemas. Het festival presenteerde een selectie films afkomstig uit naburige landen en eilanden tot de verste verre windstreken. Maar ook een aantal lokale films belandde op het zilveren scherm van het CIFFR, een aantal daarvan gemaakt door Curaçaose jongeren.

Als onderdeel van het educatief programma van het filmfestival lanceerde CIFFR een 'short movie'-competitie. De eerste editie van 'Short Movies, Big Stories' ontving maar liefst 34 inzendingen van aanstormende filmproducenten, regisseurs en acteurs. De drie winnende filmpjes zijn tijdens het festival veelvuldig vertoond, maar Teatro Luna Blou en het CIFFR vinden dat de overige 31 films meer aandacht verdienen. Daarom organiseert Teatro Luna Blou een reeks avonden waarop deze 34 filmpjes vertoond worden. Per avond bekijkt u 7 short films gemaakt door Curaçaos aanstormend filmtalent, gevolgd door Catrien Ariëns' bijzondere documentaire Nochi No Ke Lagami Bai; The Night Holds Me Back.

Fotograaf en documentairemaker Catrien Ariëns, die als kind kennismaakte met het eiland, maakte een veelzijdig portret van de tambú, de Afrokaribense muziekvorm die een onmisbaar onderdeel is van het Curaçaose erfgoed. De documentaire besteedt aandacht aan het ontstaan, de onderdrukking en de onverwoestbare kracht van de tambú. Zangers en zangeressen, muzikanten en dansers van jong tot oud vertellen over het ontstaan van de tambú als verboden muziek van de slaven, hoe de instrumenten uit beperkte middelen werden gefabriceerd, en hoe de dubbelzinnige teksten het van oudsher mogelijk maken om tal van misstanden aan de kaak te stellen; van op macht beluste politici en afwezige vaders tot gaten in het wegdek.

Lange tijd was de muziek verboden en werd ze op hardhandige wijze uitgebannen, maar de tambú heeft driehonderd jaar repressie weten te doorstaan. Ariëns volgt zangers, dansers en muzikanten die vertellen wat de tambú voor hen betekent, hoe deze overgaat van generatie op generatie, en hoe de muziek hen in haar greep houdt.
De programmering van dit minifestival vindt u in onderstaand schema. De avond zal worden gehost door Angela Roe, juryvoorzitster van de CIFFR Jongeren Short Film Competitie.

De winnaars van de CIFFR Short Film Competitie zijn: W.D.D.H. (What the Deaf Don't Hear) - Winnaar in de categorie Fictie Film door Benjamin Boyce en Kelsey Gittens. School: KAP-(PSC); Empty - Winnaar in de categorie Music Video door Inez Fariza en Elyse Josefine. School: RC and KAP-(PSC); Petroli - Winnaar in de categorie Documentaire door Vincent Lauffer. School: Instituto Buena Bista.
Empty werd uitgeroepen tot publieksfavoriet.

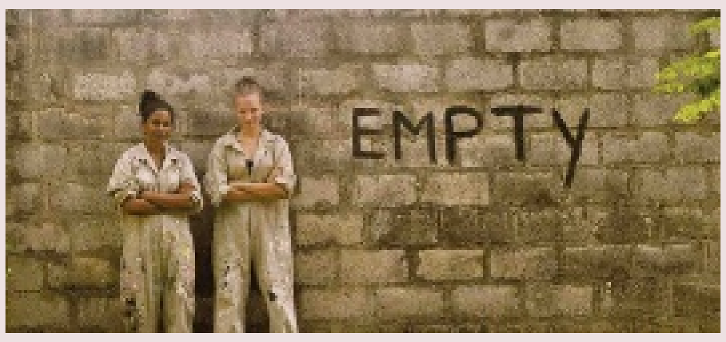

21 mei	28 mei	4 juni	11 juni
What the deaf don't hear	Petroli	Sam	The Unusual Turn
Beauty	The world needs it	To kill or to love thyself	Social network
A day in the life of a teenager	Interview David Bade	Whitney	Anwar Braaf en Co
Drama Fuma	The Package	Identiteit	Identiteit
Algu ku Nunka bo no a verwacht	Flow Zonder remix	Jerry Mucho	Who am I
Curaçao zoals wij het zien	Love story	Music to life	Trash
Who am I	-	The dream	Kòrsou nos bendishon
Nochi no ke lagami bai	Nochi no ke lagami bai	Nochi no ke lagami bai	Nochi no ke lagami bai

Verkoop CD Rudolf Palm

De Palm Music Foundation (www.palmmusicfoundation.com) verzorgt namens de Maduro Muziek Stichting de verkoop van de CD met werken van Rudolf Palm in Nederland. De CD kan besteld worden door overboeking van 16,90 euro (14,90 euro voor de cd en 2 euro aan verzendkosten) op rekeningnummer 538 4222 bij de ING (IBAN: NL58INGB0005384222 en BIC: INGBNL2A) t.n.v. Palm Music Foundation, per adres Boslaan 20, 1217 CV te Hilversum, onder vermelding van 'CD-Rudolf Palm' alsmede de volledige adresgegevens van de besteller.

Bij de CD hoort een muziekboekje, dat een toelichting geeft over de componist en ook over de composities op de CD. Er is een aantal foto's opgenomen uit de tijd van Rudolf Palm. Eén van de composities op de CD heeft als titel 'Paseo de Zaquitó'. In het verleden maakte de bevolking op Curaçao bij volle maan een boottochtje met muziek van Punda over het Rifwater naar Zaquitó. Voor de foto van het Rifwater is Soublette in 1900 in een hele hoge mast geklommen die toen nog in het Rif Fort in Otrobanda stond. Een andere foto betreft de festiviteiten in 1898 in Otrobanda rond de kroning van Wilhelmina. De oudste compositie van Rudolf Palm heeft als titel 'La Coronación'. Deze compositie componeerde hij indertijd speciaal voor deze festiviteiten.

Rudolf Palm op zijn zeventigste verjaardag, samen met zijn zoon Albert.

De CD is te zijner tijd ook te koop op Curaçao bij Boekhandel Mensing's Caminada.

Guillermo Gómez: Programma

1. Canela Pura (Techno-Flamengo) — G. Gómez
2. Mums (Lounge) — G. Gómez
3. A Gusta (Atabic) — Safri Duo
4. Lagrimas Negras (Bolero Son) — M. Matamoros
5. Guantanamera (Guajira) — J. Fernandez
6. Libertango (Tango Electrónico) — A. Piazzolla
7. Gymnopedie (Drum & Bass) — E. Satie
8. Storm (Tecno Classic) — Vivaldi/G. Gómez
9. Robotica (Electro) — G. Gómez
10. Amor Brujo (Arabe Gypsy) — G. Gómez
11. I Will Survive (Disco) — G. Gaynor
12. Titanic (Remix) — Tiësto/G. Gómez
13. Rise Up (Remix) — Yves la Rock/G. Gómez
14. Black Violin (Classic-Hip Hop) — Corelli/G. Gómez

Groot Constancia

De wijngeschiedenis van de Kaap

Een tour door de schitterende Constantiavallei in Zuid-Afrika geeft je even het idee dat de tijd stil heeft gestaan: tussen de rijen wijnstokken zie je landarbeiders druk aan het werk, mannen en vrouwen. Het zijn wat ze in het land 'kleurlingen' noemen: afstammelingen van Nederlanders en lokale 'Khoikoi' ('Hottentotten'). Als je langzaam Nederlands spreekt, kan je gewoon in gesprek. "Hoeveel uur moeten jullie per dag werken?" Het antwoord is helder: "Acht uur..!" Een kennismaking op landgoed Groot Constantia -gesticht in 1685 - met de wijngeschiedenis van de Kaap.

Groot Constantia

Tekst en foto's: Marius Bremmer

Slavernij onder de Nederlanders was er niet alleen in de 'Nieuwe Wereld', ook in Zuid-Afrika. Daar zwoegden slaven op boerderijen en in wijngaarden rond Kaapstad. Wat op Curaçao een plantage heet, noemen de Zuid-Afrikanen een landgoed. Gedurende een periode van honderdvijftig jaar werkten er slaven op landgoed Groot Constantia. Tegen het jaar 1688 zijn dat er al zo'n 22. De slaven worden gekocht van andere boerderijen of van Engelse langsvarende handelaren. Ze komen het meeste uit India, Indonesië en Madagaskar. In Nederland zelf is slavernij dan al verboden. Als hoge ambtenaren of kooplieden terugkeren naar Nederland laten ze hun slaven vaak vrij of ze verkopen hen. In 1834 schaffen de Britten de slavernij in de Kaapkolonie af. Het duurt dan nog tot 1863 voor het zover is in de Nederlandse koloniën in het Caribisch gebied.

Hugenoten

Sinds 1652 wappert de Nederlandse vlag op Kaap de Goede Hoop, het zuidelijkste punt van Afrika. De Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) bevordert de landbouw in de omgeving van Kaapstad. Jan van Riebeeck krijgt de leiding over het gebied. Hij is de eerste die wijn plant op de Kaap en hij eist daarna van de landbouwers dat ze tenminste een vijfde deel van hun areaal met druivenstokken beplanten in deze 'ververserspost', die dient om schepen op de route naar Nederlands-Indië te voorzien van verse levensmiddelen.

De op een schip op weg naar Mauritius geboren Nederlander Simon van der Stel sticht in 1685 een boerderij die hij tooit met de naam Groot Constantia. Hij is intussen door de VOC benoemd tot gouverneur van Kaap de Goede Hoop. Van der Stel drukt een stevig stempel op de nieuwe Nederlandse kolonie in de Kaap. Er wordt zelfs een stad naar hem genoemd: Stellenbosch. Franse protestanten (Hugenoten) slaan juist in deze periode op de vlucht voor de rooms-katholieke kerk. Uiteindelijk zetten 54 protestantse families voet aan wal in Kaapstad. Ze nemen hun wijnkennis en druivenstokken uit Bordeaux mee naar de Kaapkolonie van de Nederlanders. Daar krijgen ze godsdienstvrijheid en daar stichten ze nieuwe wijngaarden. De Nederlanders kijken de kunst van de Fransen af en wijden zich ook aan de wijnbouw. Groot Constantia is een fraai voorbeeld van een Zuid-Afrikaanse wijnboerderij in 'Kaaps-Hollandse stijl'.

Mollige kinderfiguurtjes

Van der Stel bouwt op zijn landgoed een U-vormig huis van baksteen met rieten dak. Als hij in 1699 aftreedt als gouverneur gaat hij permanent op Groot Constantia wonen en overlijdt daar in 1721.

Daarna gaat het bergafwaarts. Als ene Hendrik Cloete de resten van het landgoed in 1778 koopt, verkeren huis en bedrijf in slechte staat. Cloete saneert zowel het huis als de landerijen. Hij laat in het verlengde van het huis een wijnkelder aanleggen met neo-klassieke vormen. De gevel van zijn nieuwe wijnkelder verfraait hij met een weelderig barokke timpaan. Deze sierlijke geveldriehoek stelt een allegorie op de wijn voor met personages uit de Griekse mythologie: een jeugdige Ganymedes, omringd door mollige kinderfiguurtjes, zogeheten Putti.

Cloete vernieuwt ook het hoofdhuis ingrijpend en verhoogt het grondniveau voor het huis, de trap kan vervallen. De kelders komen zo gedeeltelijk ondergronds te liggen. Deze kelders gebruikt hij voor opslag en als nestplaats voor gevogelte.

Klok- en halsgevels

De gevel krijgt de kenmerkende Kaaps-Hollandse stijl. Kaapse 'halsgevels' zijn kopieën van het geveltype dat Philips Vingboons in Amsterdam in de zeventiende eeuw ontwikkelt. Het dak van Groot Constantia is hoger dan gemiddeld, Daarom is de gevel twee keer zo hoog als normaal. Zo ontstaat er boven het venster een grote lege ruimte, die Cloete laat opvullen met een nis, met daarin een allegorisch beeld van Vrouwe 'Overvloed'.

De stallen en het jonkershuis zijn parallel aan de door eikenbomen omzoomde oprijlaan gebouwd. Aan de overzijde bevindt zich alleen een lage muur, om het uitzicht op zee te behouden. De stallen en het jonkershuis zijn eenvoudiger van stijl dan het hoofdhuis. Ook zijn ze niet aangetast door de brand in 1925. Hun geveltype komt alleen in de Constantiavallei voor en wordt in Nederland 'klokgevel' genoemd. Op het landgoed bevindt zich ook een zwembad met een fontein. Hierin staat een witgepleisterd, houten beeld in de vorm van een Triton. Vermoedelijk is dit beeld afkomstig van een oud schip.

Brand

In 1885 wordt het complex door de vierde opeenvolgende Cloete-eigenaar aan de Kaapse regering verkocht. Die gebruikt de boerderij om de wijnbouw te verbeteren. In de loop van de jaren bouwt Groot Constantia zo'n goede naam op, dat haar wijnen zelfs aan de Europese koningshuizen gedronken worden: aan het Britse hof, door Napoleon Bonaparte, door Franse koningen en andere grootheden uit de geschiedenis.

In 1925 wordy het hoofdgebouw grotendeels door brand verwoest. In 1927 krijgt het huis de verzameling van de joodse kunstverzamelaar Alfred Aaron de Pass, bestaande uit onder meer Nederlandse en Engelse schilderijen. Dan wordt het huis ook opengesteld voor publiek. In de wijnkelder is een klein wijnmuseum ingericht. Sinds 1993 behoort het gebouw toe aan de Groot Constantia Trust.

In een wijnproeverij is er voor het publiek volop gelegenheid te proeven en te kopen, ook Portwijnen.

Apartheid

Met het einde van de apartheid begon de grote bloei van de wijnbouw. Nederland behoort tot de belangrijkste afnemers van de wijnen uit Zuid-Afrika. Wijnen van Groot Constantia zijn er in alle prijsklassen en alle soorten. Het wijnhuis heeft circa 167 hectare grond en daarvan is ongeveer 86 hectare beplant met wijnstokken. Op deze wijngaarden zijn druivensoorten zoals de Sauvignon Blanc, Chardonnay, Pinotage, Cabernet Sauvignon, Merlot en Shiraz aangeplant. Ook produceert men Port en Champagne-achtige wijnen. Het Mediterrane klimaat is prima voor de wijnbouw, met koele briesjes uit de Indische en Atlantische Oceaan en op z'n tijd een regenbui. Een echte aanrader: Groot Constantia Rood. Dat is een niet te zware, soepele en verfijnde wijn. Het is een blend van de druiven Merlot, Shiraz, Pinotage en Cabernet Sauvignon en evenaart de Franse Grand cru... proost!

(Uiteraard schenkt de Ostrich Farm op Curaçao wijnen uit Zuid-Afrika. Licores Maduro NV is op Curaçao importeur van de Zuid-Afrikaanse wijnen Zonnebloem en Simonsig. Simonsig is genoemd naar dezelfde Simon van der Stel als van Groot Constantia. Dit wijngoed is van de familie Malan, afstammelingen van de Hugenoten...)

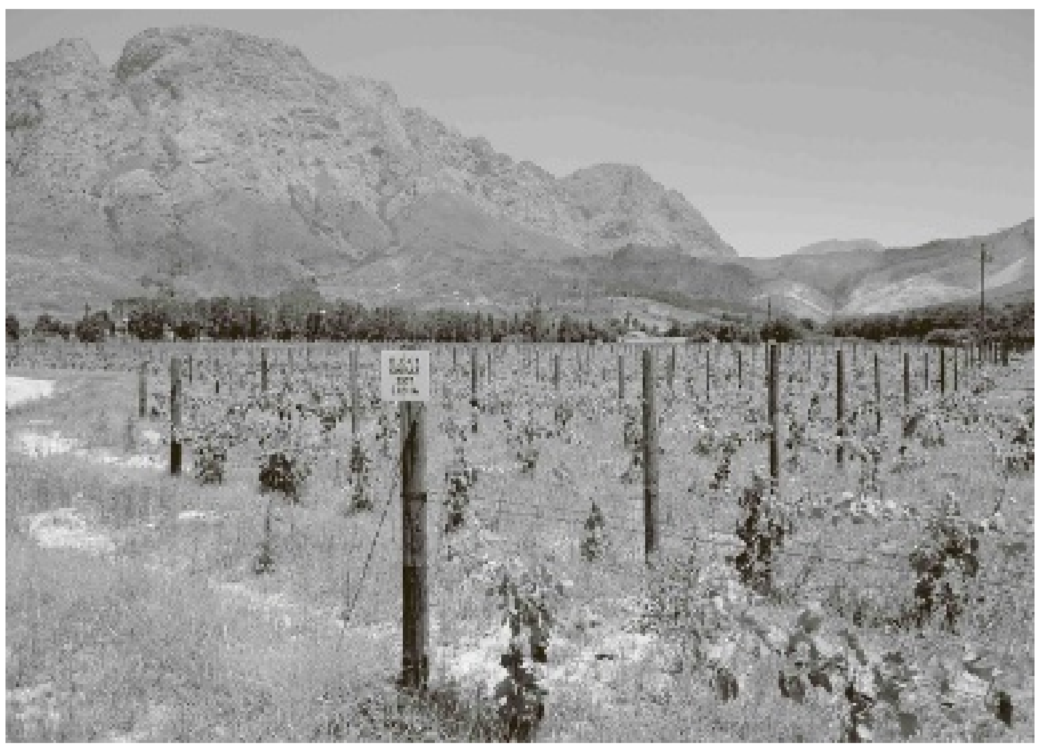
Een perceel Shiraz- druiven van bijna 4 hectare.

Voorgevel van het landhuis.

Arbeidster in de wijngaarden van Groot Constantia.

Leesvoer

EK Voetbal 2012 Toernooigids

Met grote spanning wordt begin juni uitgekeken naar de veertiende editie van het UEFA Europees Kampioenschap Voetbal in Polen en Oekraïne, waar zestien landenploegen gaan strijden om de meest prestigieuze internationale prijs in het Europese voetbal.

In deze handzame gids komt elk aspect van het toernooi aan bod:

* een beschrijving van de gebruikte stadions;
* een overzicht van de kwalificatieroute van elk van de 16 teams;
* analyses van de sterke en zwakke punten van elke ploeg;
* volledige profielen van de sterspelers;
* de geschiedenis van het evenement die fantastische momenten uit het EK-verleden doet herleven;
* speelschema van het toernooi; dat kan worden bijgehouden naarmate de wedstrijden vorderen.

EK Voetbal 2012 is een boek voor voetbalsupporters van alle leeftijden, staat boordevol feiten en statistieken en bevat prachtige foto's. De uitgave vormt de optimale voorbereiding op het toernooi en is hét boek voor op de bank bij de buis!

Keir Radnedge is een bekende sportjournalist en heeft talrijke toernooigidsen geschreven voor vorige WK's en EK's.

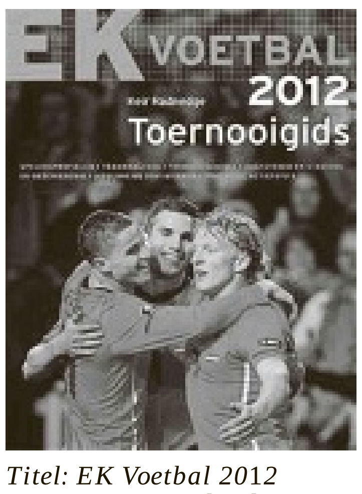

Titel: EK Voetbal 2012
Auteur: Keir Radnedge
Uitgever: Thoth, Uitgeverij
ISBN/EAN: 9789068686005

Ars Poëtica

Je truitjes en je witte en rode

Je truitjes en je witte en rode
sjaals en je kousen en je slipjes
(met liefde gemaakt, zei de reclame)
en je brassières (er steekt poëzie in
die dingen, vooral als jij ze draagt) -
ze slingeren rond in dit gedicht
als op je kamer.

Kom er maar in, lezer, maak het je
gemakkelijk, struikel niet over de
zinsbouw en over de uitgeschopte schoenen,
gaat u zitten.

(Intussen zoenen wij even in deze
zin tussen haakjes, zo ziet de lezer
ons niet.) Hoe vindt u het,
dit is een raam om naar de werkelijkheid
te kijken, alles wat u daar ziet
bestaat. Is het niet helemaal
als in een gedicht?

Herman de Coninck (1944-1997)
Uit: De gedichten, De Arbeiderspers

www.afasiakorsou.org
15 jaar afasievereniging op Curaçao
Donaties: MCB 121 72 106
ASOSIASHON AFASIA KORSOU

Huntu Kòrsou

Zonnig investeren (1)

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

De komende twee weken besteed ik in mijn column aandacht aan zonne-energie. Ik licht er een initiatief uit wat volgens de initiatiefnemer, Mark Hollak, een push is voor het gebruik van duurzame energie op Curacao. Deze week ga ik in op de aanleiding van het initiatief en de meerwaarde voor ons eiland.

Dat duurzame energie op dit moment op Curaçao 'hot' is, is geen nieuws. Dat er bedrijven zijn die hierop inspelen en onder meer zonnepanelen verkopen, is ook geen nieuws. Maar dat je ook zonnepanelen kunt huren in plaats van kopen als burger of bedrijf, ja dat is nieuws. Mark Hollak maakt het met zijn bedrijf Mundea mogelijk om over te stappen op duurzame stroom door middel van het leasen van zonnepanelen.

Maar wie of wat is Mundea? Mundea is opgericht door Hollak met als doel via duurzame en concrete oplossingen bij te dragen aan een duurzame samenleving. Zijn persoonlijke drive om dit op te zetten omschrijft hij als volgt: "Je leeft maar één keer en het is dan leuk en interessant om problemen op te lossen op een duurzame manier." En dat doet hij via zijn bedrijf Mundea, Ideas for a better world. Mondial Ideas, Mondiale Ideeën voor een betere wereld.

Met het verhuren en/of verkopen van zonnepanelen aan huishoudens en bedrijven draagt hij zijn steentje bij aan een duurzame burger en bedrijf op Curaçao: "Wij worden als eiland minder afhankelijk van olie en hoeven dus minder geld uit te geven. Op deze manier zijn wij niet meer afhankelijk van de fluctuerende olieprijzen. Voor een bedrijf of burger is een investering in zonnepanelen in vijf jaar terugverdiend. Het levert een besparing op en maakt ons minder afhankelijk van de stijgende elektriciteitsprijzen." En zo werkt hij op zijn manier aan een Dushi Kòrsou.

Hollak is met zijn initiatief vooralsnog actief op Aruba en Curaçao. Volgens hem bieden deze eilanden het juiste klimaat voor investering in zonnepanelen: "De kosten van elektriciteit zijn hoger dan de kosten voor zonne-energie en de mogelijkheid bestaat dat huishoudens en bedrijven stroom terug kunnen leveren aan het net."

Het concept van het leasen van zonnepanelen bestaat ongeveer vijf jaar en is overgewaaid uit Amerika. Volgens Hollak "worden daar miljarden dollars per jaar in het leasen van zonnepanelen geïnvesteerd, omdat burgers en bedrijven voor 'groen' willen gaan. Bovendien is het aantrekkelijk omdat de aanschafkosten voor de belasting aftrekbaar zijn."
Omdat de elektriciteitskosten in Amerika lager liggen dan op Curaçao duurt het daar langer voordat het systeem terugverdiend is.

Het initiatief kent drie verschillende manieren waarop zonnepanelen aangeschaft kunnen worden: kopen, huren volgens het 'Solar Lease' en middels het 'Power Purchasing Agreement' (PPA). Kopen en leasen zijn bestemd voor huishoudens en bedrijven, terwijl PPA speciaal gericht is op bedrijven. Volgens Hollak houdt PPA in: "Je betaalt alleen voor de elektriciteit die het zonnesysteem produceert en hebt verder geen zorgen over het onderhoud hiervan." En zo tracht Hollak op een flexibele manier in te spelen op de behoeften van de consument.

Volgende week ga ik in op wat het 'Solar Lease' en 'Power Purchasing Agreement (PPA) inhouden en presenteer ik de eerste data van Hollaks test case op Curaçao.

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Dè stichting die duurzame ontwikkeling op Curaçao bevordert door onder meer kennisuitwisseling. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou.

Spotlight op dieren

Heupdysplasie (2)

Vorige week heeft u kunnen lezen dat heupdysplasie een afwijking van de heupen is die (helaas) veel voorkomt. Vaak komt dit euvel voor bij grote rassen en het probleem zit hem in de aansluiting tussen de bovenbeenkop en de heupkom. Wanneer deze aansluiting verstoord is, zal het gewricht niet soepel kunnen bewegen en ontstaat er onder meer pijn.

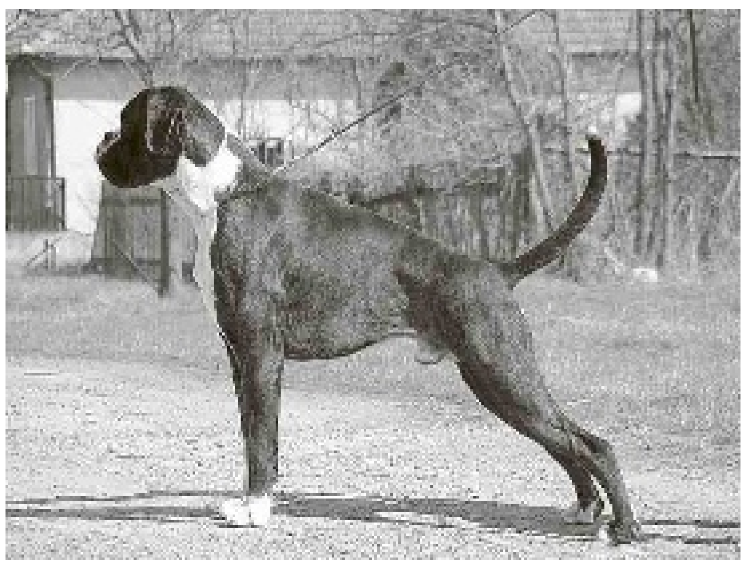

Tekst: Margot Hack

Een veel gestelde vraag is waarom sommige honden al op hele jonge leeftijd pijn hebben, terwijl andere hier pas op latere leeftijd pijn hebben, of laten zien. Sowieso hebben verschillende individuen verschillende gradaties van dysplasie. Het gewicht van een hond maakt hierbij een groot verschil uit. Een lichtere hond zal gemakkelijker een abnormaal gewricht tolereren dan een zwaardere hond. De spiermassa rond het gewricht is groter bij een jonge hond en zal direct voor verlichting van het heupgewricht zorgen. Feit blijft wel dat sommige honden shockerend slechte heupen hebben op de röntgenfoto's terwijl ze bijna geen symptomen vertonen, terwijl andere honden op de foto slechts hele subtiele veranderingen hebben en toch duidelijk symptomen hebben. Men is er nog steeds niet achter waarom er geen betere correlatie is tussen röntgenenfoto's en aanwezige pijn.

Soms is het voor eigenaren ook moeilijk te beoordelen of het dier überhaupt pijn heeft. U hoeft niet te verwachten dat een hond met HD - of een andere chronische pijnlijke afwijking - zal huilen en piepen van de pijn. Het dier zal zijn ongemak eerder laten zien door een verminderde activiteit, moeilijk opstaan en gaan liggen en eventueel de trap niet meer op willen/kunnen.

De oorzaak van heupdysplasie is genetisch, maar de erfelijkheid van deze afwijking is niet zo simpel als de dominante en recessieve tabelletjes die we op school in de biologieklas hebben geleerd.

Normale honden kunnen jongen krijgen die HD ontwikkelen, maar het kan ook generaties overslaan. Totdat er een test is ontwikkeld waar het juiste stukje DNA mee getest kan worden, kunnen we alleen proberen om te voorkomen door te fokken met honden die er geen last van hebben. Dit blijft natuurlijk een uitdaging omdat honden vaak geen dysplastische problemen hebben wanneer met het fokken wordt begonnen.

Voedingsfactoren spelen een grote rol in het ontwikkelen van HD. Een voorbeeld hiervan zijn de puppieboosters met extra eiwitten en calcium om een grote rashond sneller en groter te laten worden. Dit soort voedingssupplementen zijn desastreus en veroorzaken een verschil in groeisnelheid van botten en spieren waardoor gewrichtsproblemen ontstaan, waaronder HD. Een gewoon puppievoer voor 'largebreed' pups voldoet aan alle eisen en hoeft niet 'verrijkt' te worden met extra toevoegingen.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

CURAÇAO ANIMAL RIGHTS FOUNDATION

Help ons zwerfdieren helpen...

www.carf.an

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Scheepsherstelplaats; 4. put voor uitwerpselen; 10. vluchtige stof; 13. eenheid (Eng.); 15. kleurloos; 16. deel van de hand; 17. rivier in Frankrijk; 19. Europeaan; 20. kou; 21. Braziliaanse dans; 23. vette rook; 25. landbouwwerktuig; 27. onheilsgodin; 29. Japanse parelduikster; 30. voegwoord; 31. ongevuld; 33. wellustig; 34. soort stof; 36. persoonlijk vnw.; 37. dwarsmast; 38. insect; 39. voorzetsel; 40. huidsmeer; 42. rede; 43. insnijding; 45. spil; 46. familielid; 48. eenheid van elektrische weerstand; 50. oude lengtemaat; 51. Afrikaanse stinkhagedis; 53. kwaadaardig; 55. huizen; 57. steensoort; 59. erg; 61. god van de liefde; 62. propvol; 64. knevel; 65. vochtig; 66. beroemd passagiersschip dat vergaan is; 67. Grieks eiland.

VERTICAAL:
1. Satan; 2. bezittelijk vnw.; 3. deel van het gebit; 5. getijde; 6. bijb. naam; 7. soort hert; 8. bloembed; 9. klein kind; 10. klankweerkaatsing; 11. zangstem; 12. vogel; 14. langzaam; 16. Turks gerecht; 18. mier; 20. toiletartikel; 22. opzij leggen; 24. groente; 26. plant; 28. drijfnat; 30. langspeelplaat; 32. edel; 35. elektrisch geladen deeltje; 40. land in Azië; 41. buis; 43. uitvlucht; 44. op een andere plaats; 47. zoogster; 49. raamscherm; 51. vogelziekte; 52. kleefkruid; 53. Jeruzalem; 54. mening; 56. grootmoeder; 58. bijbelse figuur; 60. dierentuin; 62. vogelproduct; 63. Chinese afstandsmaat.

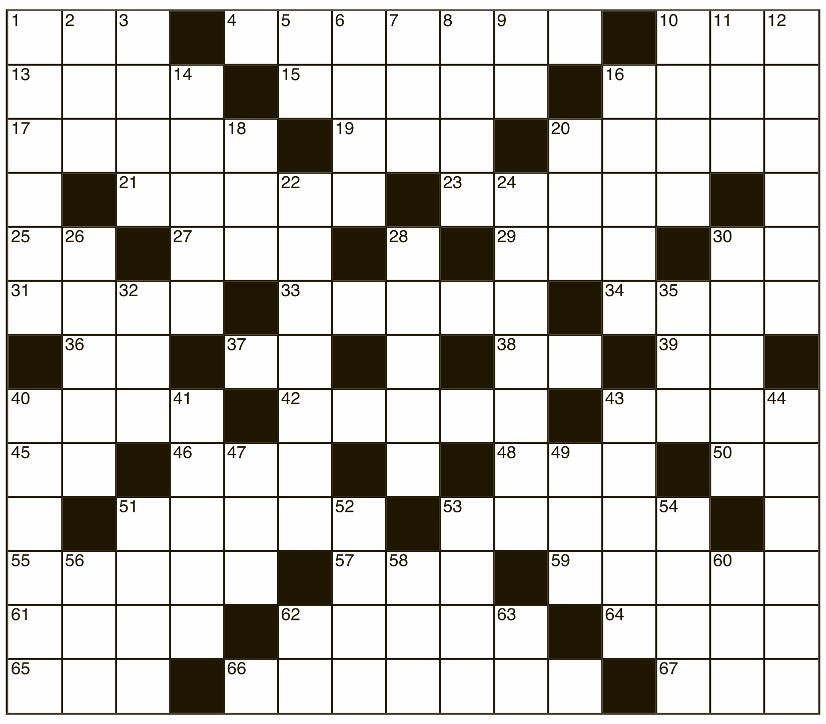

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Y. bok	**J. Steenbaar**
Shakespearestr. 2	**Kaya Janthiel 19**
Aruba	**Curaçao**

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

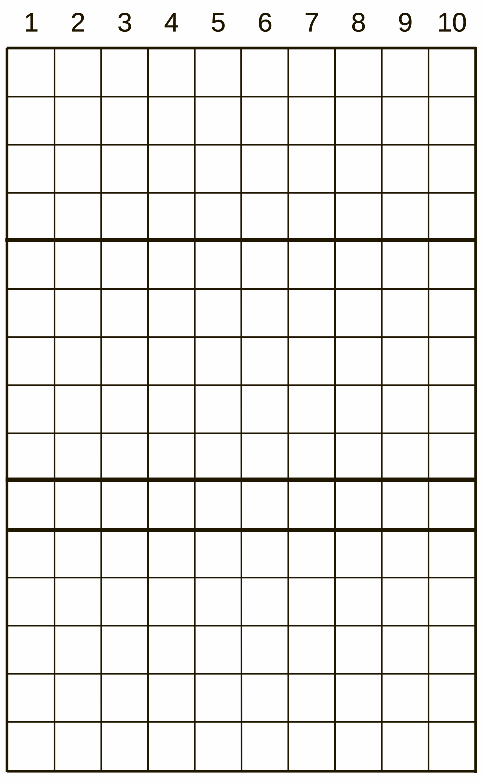

1. Palmsoort, naaigerei, delven;
2. geneesheer, herfstbloem, netwerk van lijnen;
3. slank, hijswerktuig, kledingstuk;
4. agrariër, zuivelproduct, vaartuig;
5. roofdier, knaagdier, diploma;
6. loven, schade doen, akelig mens;
7. gerekt, deel van een vinger, strandmeer;
8. bloem, categorie, vergetelheid;
9. akelig, koren, deel van het lichaam;
10. sieraad, diamantgewicht, broodwinning.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

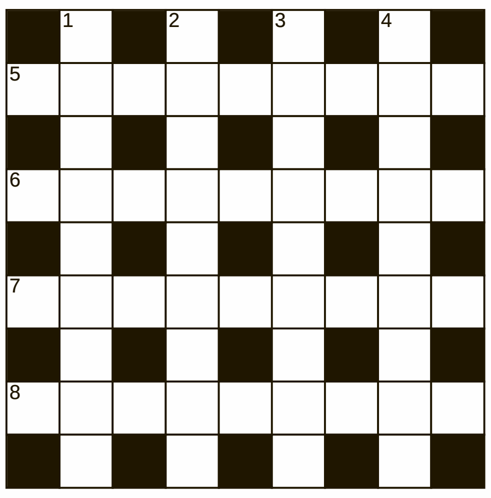

Horizontaal:
5. Breng een toast uit op deze sluiting! (5); Niet uitgaan is verdienstelijk (7);
6. Zonder te slikken is de dokter met vakantie (6); Bijna niet gebonden aan een bron (6);
7. Soort schoudervulling (5); Sluimerend in een muzikaal verblijf (6);
8. Door behoefte wordt de slee ouder (8); Vernielzuchtig dier? (7)

Verticaal:
1. Dit verband gaat tegen de wand (8); Niet te geloven, wat een krachtpatser! (5);
2. Bind haar vast! (6); Dat projectiel mist zijn uitwerking (8);
3. Riviervogel die het glad maakt (8); Vogel die in Duitsland schittert (5);
4. Plaats een stop zonder twijfel! (5); Hoofd van de centrale? (7)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

R	S	D	N	E	E	R	E	D	I	E	V	F
D	U	F	E	I	T	R	E	S	S	A	E	E
O	E	S	S	T	E	G	L	E	A	B	L	E
O	L	R	T	E	N	O	T	N	IJ	A	D	B
R	U	A	H	I	V	M	P	E	S	M	D	D
B	C	A	C	R	E	A	N	T	E	S	U	E
N	A	R	E	E	K	K	E	I	N	T	I	N
E	R	E	L	L	O	R	R	IJ	S	G	F	R
R	I	K	S	R	E	F	L	A	L	R	S	O
E	M	E	F	N	IJ	S	M	U	U	E	I	C
O	N	I	A	R	N	T	N	E	R	G	N	T
B	E	P	D	E	H	D	T	P	E	E	N	S
I	Z	N	R	C	E	S	I	U	B	A	E	I
R	A	G	I	R	A	C	A	R	R	A	T	U
A	R	L	E	P	T	L	E	E	T	E	E	V
K	I	N	N	U	N	A	K	E	N	I	U	R

Aandrijfriem
Aanpak
Abuis
Assertief
Boerenbrood
Bijenkorf
Cipres
Cornedbeef
Eervol
Eidereend
Glunderen
Grenslijn
Kanunnik
Kariboe
Lasteren
Leemte
Lichtmast
Miraculeus
Pasteur
Piekeraar
Razen
Ruine
Rustiek
Slechts
Sneep
Tarra
Tennis
Veeteelt
Veldduif
Vuist

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

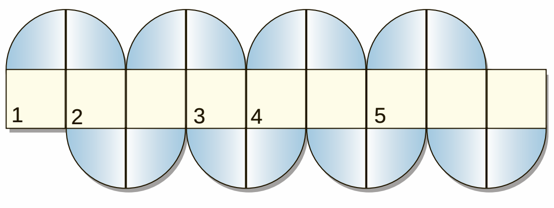

1. Worp; 2. lijn die plaatsen met gelijke luchtdruk verbindt; 3. raad eens; 4. beroep; 5. schouwburg.

© Puzzelland/120519

SUDOKU

4	9	7			8			3
				4	2	5		
				3			6	
					3	8		9
1	6				7			
		5	2				7	
9						4	1	
	5	6	4	1				
		1	3		5	9	8	

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

9	4	8	1	7	6	3	2	5
7	2	1	8	3	5	4	6	9
3	5	6	2	4	9	1	8	7
8	6	7	9	2	1	5	3	4
2	9	4	7	5	3	6	1	8
1	3	5	6	8	4	9	7	2
6	1	2	4	9	8	7	5	3
4	8	3	5	1	7	2	9	6
5	7	9	3	6	2	8	4	1

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Knokkel; 6. kasboek; 12. berg; 14. firn; 15. el; 17. go; 18. der; 20. gij; 21. ai; 22. vijg; 24. econoom; 25. kub; 26. arg; 28. rib; 29. aga; 31. lala; 35. erve; 37. voorlopen; 38. kade; 40. raab; 43. ale; 45. ata; 47. fes; 48. kus; 50. celesta; 51. ara; 53. er; 54. ar; 55. mie; 56. ka; 58. ah; 59. daim; 61. witz; 63. dreinen; 64. beroeps. VERTICAAL: 1. Knevel; 2. ob; 3. keg; 4. kroeg; 5. eg; 7. af; 8. sigma; 9. brij; 10. on; 11. kribbe; 13. genialiteit; 16. lij; 18. dor; 19. rob; 21. au; 23. gal; 25. kar; 27. ravel; 30. genre; 32. ala; 33. pot; 34. spa; 36. via; 38. kokend; 39. das; 41. asa; 42. brahms; 44. ecrin; 45. alm; 46. ase; 47. fakir; 49. ur; 52. ra; 54. aai; 57. ato; 59. de; 60. me; 61. we; 62. ze. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Opdrijvent; 6. brekermis; 7. aanloopen; 8. waterpass. Verticaal: 1. Spartabak; 2. priksleep; 3. overloops; 4. snuiterst. Anagram: 1. deen-deken-denken; 2. luim-pluim-impuls; 3. geel-legen-engels; 4. rank-drank-nadruk; 5. hars-scharschaar; 6. raat-traan-tartan; 7. baas-blaas-balans; 8. snor-frons-onfris; 9. iers-stier-driest; 10. moet-motie-emotie. Eindoplossing: DIENSTBODE Woordzoeker: TUINAFDELING
Puzzelslang: 1. Toer; 2. rotonde; 3. erwt; 4. troebel; 5. logeren. Het sleutelwoord luidde: TROETELEN

‘Eend en truffels’

De vraag van de dag: Wat hebben ze met elkaar gemeen? Uiteraard kent iedereen wijlen Georges Bégué, een beroemd ingenieur en architect, wijlen William Chaminade, stichter van de orde van de Marianisten, de egyptoloog en archeoloog wijlen Jean Clédat en de succesvolle bankier Andrew Perigo. En last but not least natuurlijk Philippe Zanolino, kunstenaar en ‘instrument van God’ te Banda’bou en een van de weinigen die volgens eigen zeggen van zijn kunst op Curaçao rond kan komen.

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

De link is hun gemeenschappelijke geboorteplaats Périgueux, een stadje in de door de Heer bevoorrechte Dordogne in het zuidwesten van Frankrijk en gezegend met haar prominente kathedraal St. Front op de pelgrimsroute naar bedevaartoord Santiago de Compostela in Spanje.

Périgueux is afgeleid van ‘Petrocorii’, een verlatinisering van Keltische woorden die staan voor ‘de vier stammen’. Daarna kwamen de Romeinen en in hun voetspoor de onvermijdelijke culture hervorming. Dit betekent in de praktijk een amfitheater met uitzicht op de pittoreske ruïnes van een tempel ter ere van de Gallische godin Vesunna en een luxueuze Romeinse villa de ‘Domus van Vesunna’, gebouwd rond een prachtig aangelegde tuin.

Op naar de Dordogne dus, waar het leven aangenaam is en copieus tafelen een ieder met de paplepel wordt ingegoten. Een luilekkerland voor de gourmet. Wat betreft het aanbod zijn fruit en groenten afhankelijk van het seizoen, maar dit geldt niet voor de confit de canard en de foie gras. Die staan dagelijks broederlijk op de menukaart met truffels en walnoten. Een volle fruitige wijn uit de Bergerac zorgt voor de noodzakelijke ongedwongen sfeer.

Confit de canard, een gepaste naam voor een Franse delicatesse waarbij eendenpoten eerst enige tijd in een marinade van vet en zout worden gelegd, en daarna met wat vet worden aangebraden. Het vel toont zich knapperig en het vlees smelt als het ware op de tong. Dit maal gaat feilloos samen met wat aardappelen en paddenstoelen die in hetzelfde vet worden bereid.

In de plaats Sarlat, ook een historische trekpleister, worden aardappelen en paddenstoelen gebakken in eendenvet en op de markt als snack verkocht als Sarladais-aardappelen. De liefhebber kan ze ter plaatse nuttigen, bijvoorbeeld met wat flinterdun gesneden geroosterde eend. In Perigueux is deze dis op verzoek ook in lokale restaurants te bestellen.

Om foie gras kunnen we - ondanks het feit dat deze delicatesse nogal in de vuurlinie ligt van dierenactivisten - niet heen. In de Périgord Noir zijn het geen zelfkazende eierboeren uit Groningen die hun waar middels borden langs de weg aanprijzen, maar sympathieke agrariërs die kilo’s foie gras ruim uitadverteren. Uiteraard is hun product ook op schilderachtige markten en in lokale dorpswinkels te vinden.

Nou ja, die productiemethode is nogal omstreden. Eenden, maar ook ganzen, worden hiervoor gehouden en met trechters letterlijk overvoerd met gezond voedsel tot het ze de strot uitkomt. De aldus vervette en vergrote lever van deze vogels levert dan de foie gras à la entier, dus de lever in het geheel of verwerkt als een pâté. Deze laatste optie is minder duur, daar in de pâté ook vijgen, uien en andere basis worden verwerkt. Maar dit alles niet minder smakelijk!

Het kan niet op in deze bijzondere streek. Zo valt er met enig geluk de ‘zwarte diamant’, de Périgord-truffel te vinden, in de buigzame aarde moeizaam opgespoord door snuffelhond en dito varken. Die truffels zijn zeer zeldzaam en de prijs is dan ook navenent. En de beste tijd: kom vanaf eind november tot medio maart naar de Dordogne om van deze bijzonderheid te genieten, maar dat is de meeste bezoekers van de streek in die periode zonder vakantie helaas niet gegeven. Daarom gebruikt de lokale chef buiten het truffelseizoen truffelolie om de gastronoom toch enig idee te geven wat hij mist. Ook cake waarin truffel is verwerkt is populair bij de zoetekauw en deze unieke gift van moeder aarde wordt ook aangeboden in een stijlvol apéritif.

De streek rond Périgueux staat ook bekend als het walnotenparadijs. Ze zijn klein, maar vol van smaak en in iedere variëteit verkrijgbaar: in de dop, gepeld, de basis van pralines, in nougat of geperst voor de olie, kortom een prima ingrediënt voor bij de eend of de truffels.

Bij een goed maal moet natuurlijk wijn gedronken worden, in dit geval uit Bergerac langs de rivier de Dordogne. Probeer maar eens een rode Pécharmant. Aangeraden door wijnliefhebber Philippe Zanolino. Helaas valt er op Banda’bou nagenoeg geen eend met obesitas te bekennen, laat staan een zwarte truffel, snuffelhond of wat walnoten. Maar moeten we ons daar verder enige zorg over maken? Nou nee, ik denk van niet.

KOOK MEE MET MAY

Aardappelkoek met champignons

175 gram champignons, schoongemaakt en in plakjes gesneden
1/3 cup extra virgin olijfolie
zout en vers gemalen zwarte peper
3 tenen knoflook, gepeld en klein gehakt
2 sjalotten, schoongemaakt en klein gesneden
2 eetlepels fijngehakte verse platte peterselie
1 pond aardappelen, geschild en in plakken van 3 mm gesneden

De oven tot 375 graden Fahrenheit voorverwarmen.
Een zware ovenbestendige koekenpan van 20 cm middellijn verhitten met 2 eetlepels van de olie.
De champignons toevoegen en snel sauteren met het zout en de peper.

Als al het vocht verdampt is, de knoflook, de sjalotten en de peterselie toevoegen.
Uit de pan nemen. Apart houden. De pan schoonvegen met keukenpapier.
2 Eetlepels olie in de koekenpan verhitten; de helft van de aardappelen daksgewijs in de bodem van de pan arrangeren. De champignons erover scheppen en afdekken met de rest van de aardappelen (zout en peper) en de rest van de olie.
Afdekken met een stuk folie met een gewicht erop.

De aardappelkoek in 5 à 8 minuten in de koekenpan bakken of tot de onderkant van de koek bruin begint te worden. Naar de voorverwarmde oven overhevelen en nog 15 à 20 minuten bakken tot de aardappelen gaar zijn. Folie en gewicht verwijderen. Omkeren en de andere kant bruin laten worden.

Voor 3 à 4 personen.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Trivento Tribu Chardonnay, Argentinië

Druivensoort: **Chardonnay**
Streek: **Mendoza Vallei**
Kleur: **Perzikgeel**
Geur: **Muscat & Boter**
Smaak: **Geel steenfruit**

Deze Nieuwe Wereld-Chardonnay wordt gemaakt in het wijngebied Mendoza in het mooie wijnland Argentinië.
De wijn smaakt naar rijpe steenvruchten zoals nectarine, abrikoos en perzik, lekker sappig dus. Daar komt een aantrekkelijke botertoon bij doordat de wijn gedurende zes maanden wordt opgevoed op Foeders. Foeders komen meestal uit de Verenigde Staten en zijn wijnvaten van minimaal 1000 liter, maar sommige foeders kunnen ook tot aan 5000 liter herbergen.

Hele grote eikenhouten vaten dus, die subtiele aroma’s afgeven aan de jonge wijn.
De aardappelkoek van May is lekker rijp van smaak, mede door de paddenstoelen en de knoflook en daar drink je dan ook het beste een wijn bij met behoorlijk rijpe tonen en veel zon-uren. Geniet ervan.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Discriminatie rosé-wijn

Sommige mensen denken dat rosé wordt gemaakt door witte en rode wijn met elkaar te mengen. Je hoeft echter geen hele grote wijnkenner te zijn om te weten dat rosé in principe op een andere manier gemaakt wordt: alleen van blauwe druiven, waarbij de schillen vrij snel na de persing van het sap gescheiden worden. De kleur van wijn komt van de druivenschillen; en daarom wordt de wijn niet rood, maar heeft die de bekende oranje-roze kleur. Toch kán het wel: wit en rood mengen om roséwijn te krijgen, en in bijvoorbeeld Australië en Zuid-Afrika doen ze dat ook gewoon.

Tekst: Erik van Kampen

Maar in Europa is het verboden. Waarom? Tja, dat is eigenlijk een vreemde geschiedenis...

Een paar jaar geleden bogen de EU-regelgevers zich over het toestaan van rosé geproduceerd door menging van rood en wit. Door deze goedkopere methode goed te keuren zou de concurrentie met wijnmakers uit landen waar dit wel is toegestaan eerlijker worden. De boerenlobby van Frankrijk kwam echter in actie en heeft er met succes een stokje voor gestoken. Het belangrijkste argument van de wijnboeren was dat de methode van wijn mengen een bedreiging zou vormen voor de traditionele manier van rosé maken, en die traditie moest beschermd worden.

Een verbazingwekkend argument, want er gold al wél een uitzondering: de rosé die in de Champagne-streek gemaakt wordt. Die wordt wel gemaakt door rood met wit te blenden. En dat moest natuurlijk wel toegestaan blijven, want eh, ja... dat is natuurlijk traditie. Een ander argument was dat de kwaliteit van blend-rosé slechter is dan traditionele rosé. Dat klinkt als een beter argument: een verbod op slechte kwaliteit. Ha ha, maar dat kan natuurlijk niet, want over smaak valt te twisten, dus wat is slecht? De schappen van de supermarkten staan vol met slechte kwaliteit wijn, waaronder overigens óók traditioneel gemaakte rosé uit Frankrijk van rond de 2 euro.

En trouwens: wie zegt dat er geen goede blend-rosé gemaakt kan worden? Bij rode wijn wordt volop geblend en zelfs ook met rode en witte druivenrassen! Waarom mag er in een traditionele Chianti wél een flinke scheut witte Malvasia, en kan er witte Rousanne in een dure Châteauneuf-du-Pape, maar is het niet toegestaan om wat Syrah door de Viognier te gieten, of Pinot Noir door de Chardonnay?

Bovendien: in de Appellation d’Origine Contrôlée-regels van een streek kan je prima voorschrijven dat traditionele methoden gebruikt moeten worden, dus waarom een totaal Europees verbod doorvoeren: óók voor alle Vins de Pays en Vins de Table Nee, het is echt niet uit te leggen waarom er wel wat witte wijn door rode wijn gemengd mag worden, maar niet andersom. Volgens mij is er daarom hier iets anders aan de hand.

Want welke rare argumenten er ook worden aangedragen, einduitkomst is dat in Europa voor rosé een verplichte druivenrassenscheiding geldt.

Duidelijk een geval van discriminatie op basis van huidskleur. Kan iemand mij uitleggen waarom niemand daar problemen mee heeft?

Als er mensen mee willen doen om een actiegroep op te richten of ingezonden brieven te sturen naar alle plaatselijke kranten over dit kwalijke probleem, ondersteun ik dit van harte.

Discriminatie van druivenrassen zou verboden moeten worden.

Actie, actie, actie!

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

Ñapa Business
19 mei 2012

De strijd der Titanen (slot)

De opheffing van het politieke circus

Het was te verwachten. De Internationale Dag van de Arbeid op 1 mei 2012 liep als May Day 2012 uit op een wereldwijd protest. Overal ter wereld vonden protesten plaats tegen de politiek, de banken, de corporaties en de bezuinigingen. Het is niet moeilijk te voorspellen dat we in 2012 en 2013 heel ernstige escalaties zullen gaan zien. Dat mensen zichzelf publiekelijk verbranden zoals in Griekenland, Spanje en Italië, omdat ze geen eten en geen werk meer hebben en geen oplossing voor hun problemen meer zien, is slechts een voorbode van wat er nog verder gaat gebeuren. Dit is nog maar het begin.

Tekst: Jan de Ruijter

Overal zien we een groeiende ontevredenheid over politici, regeringen, de wijze van bestuur, de grote afstand tussen politici en bevolking, het niet uitvoeren wat burgers geregeld willen zien, het regelen van allerlei dingen die de burgers niet interesseren, het niet nakomen van verkiezingsbeloften, het niet goed besteden van belastinggeld, het veroorzaken van schandalen, het plegen van corruptie en het bevoordelen van partijgenoten en sponsors.

Politici voeren niet langer uit wat de bevolking graag wil. Politici zijn ook niet langer de idealisten zoals bijvoorbeeld Ghandi en Mandela waren, en dichter bij huis Betico Croes, die de idealen van een bevolking wilden realiseren en bereid waren daar zelf enorme opofferingen voor te plegen. Tegenwoordig zijn politici mensen die doen en laten wat zij zelf willen en het leuk vinden wat zij bedenken voor de mensen en wat zij menen dat de mensen graag leuk zouden moeten vinden. Zo krijgen we op Aruba allemaal een fruitboom cadeau van de regering, iets waar niemand om heeft gevraagd maar waarvan de ministers zeggen dat wij dat nodig hebben en dat wij dat leuk moeten vinden. “Dat zijn leuke dingen voor de mensen”, zei cabaretier Paul van Vliet ooit. Steeds moeten mensen maar in de krant lezen wat ze nu weer zouden willen en leuk zouden moeten vinden.

Overal ter wereld zien we dat de kloof tussen bestuurders en bevolking immens groot is en de bestuurders weten niet meer wat er leeft bij de bevolking. Overal worden politici als het grote probleem gezien. Het zijn mensen die hun beroep kunnen uitoefenen zonder te hoeven voldoen aan ook maar enige kwalificaties. Ze verrichten managementwerkzaamheden zonder ook maar iets van managen af te weten. Men gaat de politiek in omdat men geleerd heeft van vader of andere familie hoe je een leven lang gemakkelijk een luxe leven kunt hebben met een zeer hoog inkomen en van uitzonderlijke privileges kunt genieten.

Lang hebben gemeenschappen maar gelaten aanvaard dat alle politici nu eenmaal liegen en dat politici corrupt zijn en zichzelf, hun familie, vrienden, donateurs en partijgenoten verrijken. Lange tijd heeft men dat normaal gevonden en als vanzelfsprekend aanvaard. En dat is gelukkig aan het veranderen. In het Midden-Oosten zagen we de Arabische Lente met protesten tegen de onmenselijke heersers. In bijna alle Europese landen zagen we stakingen en demonstraties tegen onbekwame regeringen en in Amerika hebben we nu vier lange jaren van deadlock meegemaakt waar republikeinen weigeren redelijk samen te werken, en op alles nee zeggen in de hoop dat slechte resultaten onder de leiding van de democraten, hen aan de macht zullen helpen.

De ontevredenheid van de burgers uit zich in de Teaparty en Occupy-bewegingen. Amerika is bestuursloos. In Nederland is er sinds 2002 geen stabiel kabinet geweest dat de regeerperiode van vier jaar uitdiende. Op Aruba heeft de bevolking het al bijna opgegeven, en is ontevreden over beide grote politieke partijen die alletwee voor ‘friends and family’ regeren. Curaçao heeft nog nooit politieke rust en tevredenheid gekend. In Engeland, Frankrijk, Griekenland, Spanje en Italië zijn regeringen instabiel en niet in staat naar tevredenheid van de burgers te regeren.

Overal wordt naar iets nieuws, iets beters gezocht. Ismail Serageldin, voormalig directeur van de Wereldbank en de meest gerespecteerde vrijdenker van het vrije Westen, signaleert het als het zoeken naar participatie in het verlengde van de democratie. Burgers realiseren zich steeds meer dat overheden handelen met hun belastinggeld en willen dat goed, nuttig en rechtvaardig besteed zien zonder schandalen, corruptie of bevoordeling.

In Nederland wordt nu openlijk gesteld dat mensen willen besluiten over belangrijke zaken alvorens een regering gevormd wordt. Participatie en directe zeggenschap, niet via het huidige parlementaire stelsel, ook na de vorming van een kabinet, is de nieuwe trend die gaat opkomen en niet langer te stuiten is. Jeffrey Sachs, een groot Amerikaans econoom, schrijft in de New York Times over een nieuw progressief tijdperk en in zijn ‘The Price of Civilization’ over hoe de huidige situatie van ongelijkheid, instabiliteit en corruptie, alle veroorzaakt door het gefaalde neoliberalisme, alleen en uitsluitend kan worden door eerlijk en effectief bestuur. En dat lukt niet met de huidige politici en de huidige wijze van politiek bedrijven.

Het hart van alle problemen ligt in de politiek, de wijze van besturen en de politici. Die zaken dienen te veranderen en wat daarvoor in de plaats gaat komen wordt waarschijnlijk een kwestie van leren op een fiets te rijden. Je slingert af en toe naar links, valt en staat weer op, je slingert wat naar rechts, valt en staat weer op. Uiteindelijk vind je de richting en leert om goed in balans rechtuit te gaan en je koers te houden. Let wel: een ieders toekomst is verbonden aan eerlijk en effectief bestuur. Laten we eens wat gedachten naar voren brengen.

Sociaal verantwoord besturen 2.0
Tot nu toe hebben we sociaal verantwoord ondernemen 2.0 (langetermijndenken en de drie P’s) en werken 2.0 (goed werknemerschap) belicht. Nu over sociaal verantwoord besturen.

De bedoeling van de democratie is dat de bevolking via het parlement de politici aanstuurt. maar nu het zo duidelijk is dat dit nergens gebeurt mag je je afvragen waarom we die vreemde politici die aan geen enkele bekwaamheidseis voldoen, nodig hebben als bestuurders. Bij een iets ruimere interpretatie van het begrip sociale partners komen we bijvoorbeeld op deze tien sectoren: het bedrijfsleven, medewerkers, de gezondheidszorg, veiligheid/politie, de onderwijssector, rechtszekerheid, cultuur, zelfstandige beroepen, nutsbedrijven en ngo’s. Dat kunnen de nieuwe sociale partners zijn en waarom zouden de beste mensen van elke sector het land niet besturen? Er is nu al gestructureerde dialoog.

Het is mij onduidelijk waarom onbekwame mensen die beweren dat ze politici zijn omdat hun vader, moeder of oom dat ook was, zich daartussen wringen. Het is duur, onproductief en ineffectief. We handhaven een systeem omdat het een dogma is geworden. Het is toch altijd zo geweest, we zijn er zo aan gewend, we hebben het al als normaal aanvaard, maar dat is het niet. Het is niet eens logisch. De wat uitgebreide sociale partners kunnen een fantastisch maatschappelijk parlement vormen dat beleid bepaalt en dat beleid laat uitvoeren door vakbekwame managers door elke sector benoemd. De twee eerste hervormingen die een nieuw burgerparlement en vakministers moeten aanpakken zijn voor elke gemeenschap en bevolking fundamenteel: 1) de vrije markt en 2) de financiële markten, financiële instituten en de overheidsfinanciering.

De vrije marktwerking
Het geloof in de vrije marktwerking en in een kleine overheid die zich niet in de economie mengt, behoort tot het neoliberalisme waarvan we ook weer in de periode van 2007 tot nu hebben meegemaakt dat dit niet werkt. Elke discussie daarover is verloren tijd en heeft geen zin. Laat het aan de vrije markten over en je creëert de slechtst mogelijke samenleving. Naar alles wat slecht is, is vraag en aanbod. Ongeacht wat het eerst komt, heb je met een vrije markt onmiddellijk mensen-, vrouwen- en kinderhandel, drugshandel, kinderarbeid, kinderprostitutie, wapens, een uitbreiding van het toch al zo desastreuze speculeren, enzovoort, enzovoort. Door het simpel te stellen is het gelijk duidelijk. Er is een overheid nodig om dingen te geleiden; dat de economie daarop een uitzondering zou kunnen zijn is een gedachte die nu maar eens en voor altijd achter slot en grendel moet.

Circus, August Macke, 1911.

De financiële instellingen, markten en geld
Overal ter wereld en zeker in Europa en Amerika blijft de huidige generatie politici, ook Mark Rutte in Nederland, maar angstig en respectvol praten over het vertrouwen behouden van de financiële markten. Omdat zij menen dat ze daar moeten aankloppen voor financiering van hun overheidstekorten.
Lezers van mijn eerdere columns over de financiële wereld weten inmiddels hoe dat werkt. De Europese Centrale Bank (ECB) creëert geld, leent dat uit aan financiële instellingen tegen 1 procent rente, die dat aan arme landen zoals Griekenland doorlenen voor een onbetaalbare 7 procent. Er zit geen enkele logica in dat overheden zo volkomen afhankelijk zijn van private ondernemingen die daar gretig misbruik van maken door 6 procent extra rente te vragen en te verdienen op geld dat zij fysiek niet hebben en nooit gehad hebben.

Zelfs een partij in Nederland die pretendeert hervormings- en vernieuwingsgericht te zijn, D66, kan maar niet op het idee komen dat een overheid zelf geld moet kunnen creëren zoals dat met succes gebeurde in Amerika in de 18e eeuw door president Benjamin Franklin en herhaald werd door president Abraham Lincoln in de 19e eeuw, dat leidde tot de uitspraak ‘Money ceased to be master and became the servant of humanity’, waarbij een lange, voorspoedige en inflatievrije periode aanbrak.
Geld wordt gecreëerd door het elektronisch op een rekening bij te schrijven. Zo simpel is dat en een overheid moet dat zelf kunnen doen binnen de daarvoor in de grondwet vast te leggen normen. Minimaal zouden overheden het van de ECB voor 1 procent moeten kunnen lenen zonder de tussenkomst van financiële instellingen.

Sociaal verantwoord leven 2.0
Zoals bedrijven sociaal verantwoord ondernemen en medewerkers goed werknemerschap moeten omarmen, zullen burgers zich volgens goed burgerschap moeten gedragen. Je inzetten voor je gemeenschap en voor anderen hoort bij solidariteit. Onnodig profiteren van de gemeenschap kan niet langer. Voor de stelling van de gezonde Nederlandse vrouw die modieus gekleed op straat winkelend gevraagd werd of zij bereid was wat gemeenschapswerk te doen in ruil voor de door haar toegegeven onterechte werkloosheidsuitkering, en die lachend antwoordde ‘nee hoor, ik laat me niet misbruiken, laten ze daar die Polen maar voor nemen’, is geen plaats bij sociaal verantwoord leven. Straffen zullen hoger en strenger moeten zijn. Als er terecht heel voorzichtig met belastinggeld moet worden omgegaan door de overheid, kan ook de ene burger het belastinggeld van een ander niet verknoeien.

Het einde van links en rechts
Door het steeds meer aanvaarden van sociaal verantwoord ondernemen en werken zullen links en rechts steeds verder naar elkaar toegroeien. De 3 P’s van Profit, People en Planet zullen een gemeenschappelijk doel gaan worden dat de verschillen tussen links en rechts op gaat heffen. Het gemeenschappelijk door iedereen nagestreefde doel zal tot resultaten leiden de in ieders belang zijn, waar een ieder zijn voordeel en baat bij zal hebben. De tegenstelling tussen links en rechts zal plaats maken voor dat wat sociaal verantwoord is. Mensen moeten zich niet langer laten opdelen in traditionele hokjes van links of rechts of van geloof, traditie, en verouderde dogma’s.

Sociaal verantwoord 2.0 zal het Anglo-Amerikaanse aandeelhouderskapitalisme, het neoliberalisme, het staatskapitalisme van China en Singapore en het teveel naar links doorgeslagen model van de Scandinavische landen vervangen.
Retoriek en vage beloftes van politici, die hopelijk van het toneel verdwijnen, worden vervangen door een korte pragmatische lijst van thema’s waar een burgerparlement over beslist en die door vakkundige bestuurders-managers worden uitgevoerd.

Het nutteloze verkiezingscircus
In heel veel landen beleven we elke vier of vijf jaar het afschuwelijke circusritueel van de verkiezingen. We horen president Obama dezelfde dingen zeggen als vier jaar geleden. Hoe hij een beter Amerika zal gaan realiseren met betere toegang tot het veel te dure onderwijs enzovoorts. Allemaal zaken die hij vier jaar geleden al beloofde maar niet gedaan heeft terwijl hij de eerste twee jaar een meerderheid van democratische partijgenoten in het congres had. En zijn vrouw Michelle verkondigt net als vier jaar geleden hoe zij beiden uit arme gezinnen kwamen en dus weten wat de arme mensen denken en meemaken. In Nederland menen mensen als Ineke van Gent (die nooit van Nixon en Vietnam gehoord had), Tofik Dibi en Hero Brinkman dat zij leiderscapaciteiten hebben. De poppenkast is te gek voor woorden en hoogst nodig aan vernieuwing toe. Daar kan een eind aan komen wanneer de reeds genoemde tien sectoren van de maatschappij, de nieuwe sociale partners, een burgerparlement vormen en vakbekwame bestuurders-managers benoemen.

Verdere hervormingen
Naast de twee genoemde vernieuwingen, het implementeren van sociaal verantwoord besturen, ondernemen, werken en leven 2.0 en de overheidsfinanciering, zijn er vele zaken die om een pragmatische vernieuwing schreeuwen. Ik noem slechts de volgende:

1. Gezondheidszorg
De gezondheidszorg is op deze aarde bijna de grootste onkostenpost, de premies gaan omhoog, worden onbetaalbaar voor de overheid en er moeten steeds hogere eigen bijdrages komen. Dat is onterecht. In Nederland doen teenagers aan comazuipen en belanden in het hospitaal voor gratis hulp terwijl het persoonsgebonden budget voor mindervalide ouderen die hulp nodig hebben, geschrapt wordt. Ziektes door eigen schuld veroorzaakt worden gewoon vergoed aan de veroorzakers die op kosten van de gemeenschap zichzelf verzieken met drugs, sigaretten, steroïden, fast food en wat dies meer zij. Net alsof ik zelf mijn huis in brand kan steken en toch naar mijn verzekeringsmaatschappij kan gaan om de schade vergoed te krijgen. Fatum ziet me al aankomen, maar de ziekteverzekeraar vergoedt alles wat een mens zichzelf opzettelijk aandoet op kosten van de buurman. Dat de teenagers verklaren te stoppen met comazuipen als zij de medische kosten zelf moeten betalen, doet er ook al niets toe. De traditionele, aan dogma’s gebonden politici vinden bespottelijkerwijs dat zorg in alle gevallen gratis gegeven moet worden. Gratis dus aan de moedwillige veroorzaker, maar op kosten van de buurman die nu een hogere eigen bijdrage moet gaan betalen. Het is typisch de logica van politici.

2. Onderwijs
De hele wereld is zich aan het vernieuwen. Techniek en continue innovaties staan op een ongekend niveau in de 21e eeuw. Maar het onderwijs, zowel in Nederland als op Aruba en Curaçao, is typisch na-oorlogs 20e eeuws en is dringend aan grondige vernieuwingen toe.

A. Er komt onvoldoende nieuwe kennis bij en er valt onvoldoende niet langer noodzakelijke kennis af.
B. Ministers willen terug naar de ‘basics’. Fout. Doordat 50 procent van de ouders zelf niet voldoende kennis heeft om kinderen naar een goede toekomst te leiden, dienen scholen centra voor (algehele) vorming en opleiding te worden waar kinderen geheel voorbereid worden op hun rol in de maatschappij en moet het beroep van onderwijzer veel belangrijker worden.
C. Als wereldburgers moeten kinderen veel meer leren over de wereldgeschiedenis en aardrijkskunde in plaats van de jaartalletjes van Jan van Schaffelaar. Ze moeten enige kennis en begrip hebben van de wereldgodsdiensten en van wat de wetenschap ons in de toekomst gaat brengen. De wereld is groter dan de aarde.

Met deze serie hoop ik mensen aangespoord te hebben zich voor te bereiden en zich in te zetten voor sociaal verantwoord besturen, ondernemen, werken en leven 2.0. Een ieder kan doorwerken aan een lijst voor andere gewenste moderniseringen. Ik werk daar zelf ook aan door en hoop in de toekomst daar nog meer over te kunnen schrijven in de Ñapa.
In ieder geval heb ik besloten om mij gedurende de komende zomermaanden voor te bereiden op de verkiezingen van 2013 op Aruba met het doel een lijst van prioriteiten op te stellen van zaken die daadwerkelijk in de Arubaanse bevolking leven zodat deze meegenomen worden in de politieke programma’s op Aruba, en ik zie uit naar commentaar van de lezers.

Jan de Ruijter is business consultant op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Bouwrecht

De waarschuwingsplicht van de aannemer

Per 1 januari 2012 is een aantal nieuwe wettelijke bepalingen in werking getreden die de relatie tussen onder anderen een opdrachtgever en een aannemer regelen. Deze nieuwe bepalingen staan opgenomen in titel 7.12 van ons Burgerlijk Wetboek (BW), genaamd 'Aanneming van werk'. De invoering van de nieuwe titel leidt zowel voor aannemers als voor opdrachtgevers tot meer duidelijkheid over hun verplichtingen over en weer en was, mijns inziens, een noodzakelijke uitbreiding van de vrij summiere wettelijke bepalingen die voorheen op Curaçao golden.

Tekst: Johanneke Schelling

Een van de nieuwe bepalingen (artikel 7: 754 BW) gaat over de zogenoemde 'waarschuwingsplicht' die de aannemer heeft.

Kort gezegd staat in deze bepaling vermeld dat een aannemer, een opdrachtgever verplicht moet waarschuwen voor onjuistheden in de opdracht. Maar ook geldt de waarschuwingsplicht in geval van gebreken en ongeschiktheid van zaken afkomstig van de opdrachtgever, daaronder begrepen de grond waarop de opdrachtgever een werk laat uitvoeren, alsmede fouten of gebreken in door de opdrachtgever verstrekte plannen, tekeningen, berekeningen, bestekken of uitvoeringsvoorschriften.
Indien bijvoorbeeld door een opdrachtgever wordt voorgeschreven dat een woonhuis moet worden gebouwd met een normale fundering, terwijl de grond waarop wordt gebouwd duidelijk een speciale zwaardere fundering vereist, dan zal de aannemer hiervoor moeten waarschuwen en mag hij niet zomaar overgaan tot het bouwen van de woning met een gewone fundering.

Waarschuwt de aannemer niet, dan kan hij aansprakelijk worden gesteld voor de schade die de opdrachtgever lijdt ten gevolge van de ongeschiktheid of het gebrek in het gebouwde.

Alvorens een aannemer echter aansprakelijk kan worden gehouden voor de schade van de opdrachtgever dient wel te worden nagegaan of de aannemer de ongeschiktheid of het gebrek moest kennen of dat deze redelijkerwijs behoorde te kennen. Indien hiervan geen sprake zou zijn dan kan hij daar niet aansprakelijk voor worden gehouden. Bij de beoordeling hiervan speelt ook de deskundigheid van de opdrachtgever een rol.

Het moet hierbij wel gaan om kenbare fouten, dus om fouten die ook echt hadden moeten worden ontdekt door de aannemer. Indien een opdrachtgever voor de bouw van een woonhuis zelf tegels ter beschikking stelt aan de aannemer voor een buitenterras en deze tegels bleken niet geschikt te zijn voor gebruik buiten, dan hoeft de aannemer, tenzij op de doos duidelijk stond vermeld dat de tegels slechts voor binnen kunnen worden gebruikt, hier niet voor te waarschuwen. Van de aannemer kan in dat geval immers redelijkerwijs niet worden verwacht het gebrek of de ongeschiktheid te kennen.

Voorts is nog het bijzondere van de waarschuwingsplicht dat deze ook al geldt voordat er een aanneemovereenkomst is overeengekomen. De aannemer heeft derhalve vóór het aangaan van de aanneemovereenkomst, dus in de fase van het berekenen van de prijs, reeds een waarschuwingsplicht.

De waarschuwingsplicht is dus, voor zowel de opdrachtgever als de aannemer, een zeer belangrijk onderdeel binnen hun relatie. Indien de aannemer waarschuwt dan sluit hij hiermee zijn aansprakelijkheid uit en wordt ook zijn schade vergoed indien de opdrachtgever de waarschuwing naast zich neer legt en waarschuwt de aannemer niet, dan zal hij aansprakelijk zijn voor de door de opdrachtgever geleden schade.

Johanneke G.J. Schelling is advocate bij SMS Attorneys at Law, en ondermeer gespecialiseerd in bouwrecht.

Mens & Werk

Tips voor een sollicitatiegesprek

Het zoeken naar een baan is niet altijd even gemakkelijk en als je dan eindelijk een baan hebt gevonden die jou wel iets lijkt dan komt de volgende stap: het schrijven van een sollicitatiebrief en dan, als je door de eerste selectie heen bent gekomen, word je uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek. Hoe bereid je je daarop voor en wat is je houding tijdens een sollicitatiegesprek?

Tekst: Judice Ledeboer

In veel boeken en ook op het internet zijn allerlei tips te vinden hoe je een sollicitatiegesprek moet voeren. Deze zijn vaak geschreven vanuit psychologisch of juridisch oogpunt. Maar het is minstens zo belangrijk om de ethische kant van een sollicitatiegesprek te bekijken.

Het belangrijkste is om zo veel mogelijk jezelf te zijn. Dat is niet altijd gemakkelijk, want een sollicitatiegesprek geeft vaak gevoelens van spanning en dan reageert men niet altijd even 'natuurlijk'. Sommige mensen slaan zelfs volledig dicht, kunnen niet meer uit hun woorden komen, gaan heftig transpireren, komen zelfs struikelend binnenlopen omdat ze 'zwabberbenen' krijgen van de spanning en dan is de toon voor jezelf al gezet. "Dit wordt niets meer." Even een stilte inlassen, een slokje water nemen of diep inademen kan helpen, maar de spanning helemaal weg krijgen lukt dan meestal niet meer en dan zal je het mee moeten doen.

Om met wat meer rust naar een sollicitatiegesprek te gaan is het goed om eerst een paar punten door te nemen die met jezelf te maken hebben. Als je bepaalde expertise in huis hebt door studie of jarenlange ervaring dan zit dat wel goed. Dat zijn zaken die in je CV vermeld staan, maar een paar vermeldingen op een papiertje zeggen niets over de persoon zelf, dus wordt iemand uitgenodigd om 'kennis' te maken tijdens een persoonlijk gesprek en op grond daarvan worden vaak beslissingen genomen. Er zijn mensen die zichzelf tijdens een sollicitatiegesprek heel goed kunnen verkopen, maar dikwijls vallen die later toch nog door de mand omdat ze niet presteren. De mensen die zich minder 'zeker' voelen hebben zeker baat bij een goede voorbereiding voordat ze naar een sollicitatiegesprek gaan.

Allereerst is het belangrijk te weten wat je echt wilt. Weet je zeker dat je deze baan wilt hebben? Wil je werken in een groot of klein bedrijf? Wil je veel contacten met klanten hebben of juist niet? Vind je het leuk om in een team te werken? Wil je leiding geven of juist niet? En wat wil je bereiken? Belangrijk voor jezelf is om te weten of er kansen op doorgroei en promotie zijn bij de nieuwe functie en of je dat zelf ambieert? Eerlijk zijn naar jezelf en eerlijkheid tegen de toekomstige werkgever zijn essentieel. Je moet jezelf dus niet beter verkopen dan wat je kan. Leugens op het CV vermelden is dan ook een grote fout. Niet omdat de waarheid toch wel aan het licht komt, maar omdat het gewoon fout is. Het is niet ethisch, het is dom.

De spanning bij een sollicitatiegesprek speelt ook een grote rol. Natuurlijk wil ieder mens 'goed', 'positief', 'betrouwbaar' en 'gemotiveerd' overkomen bij een sollicitatiegesprek, maar met gevoelens van spanning kom je toch altijd anders over. Je moet er dan op vertrouwen of de mensenkennis die de persoon met wie je het gesprek hebt voldoende is en dat die persoon dankzij de spanning heen kijkt en ziet wie je bent, wat je te bieden hebt en wat je voor het bedrijf of de instelling kunt betekenen.

Een sollicitatiegesprek gaat echter niet over jou, maar vooral over wat je de onderneming te bieden hebt. De meeste sollicitanten benadrukken vaak de voordelen die een baan voor hen heeft, maar het is beter om je te richten op datgene wat je als persoon met de kennis en ervaring die je hebt de werkgever te bieden hebt.

Een andere fout die veel sollicitanten maken is dat ze te veel praten. Dat is vaak vanuit de zenuwen. Beter is om rustig de vragen af te wachten en om daarop te antwoorden. Bij teveel zeggen kan het gebeuren dat je dingen zegt die je eigenlijk helemaal niet wilt vertellen, zoals problemen op het werk bij je vorige baan of over de samenwerking die stroef verliep met collega's. Dat zijn dingen die een nieuwe werkgever liever niet hoort en als hij wil weten waarom je een andere baan zoekt moet je dit soort zaken vermijden. Je wilt nieuw werk, een andere werkomgeving, misschien ben je toe aan groei of je wilt dichter bij huis werken. Dit neemt echter niet weg dat het wel belangrijk is om wat aan zelfreflectie te doen als de samenwerking op het werk niet goed is geweest, want het blijft nog steeds zo: waar twee kijven, hebben twee schuld.

Belangrijk is om je te realiseren dat de eilanden klein zijn en dat de potentiële werkgever je oude werkgever kent. De kleinschaligheid mag echter geen belemmering zijn. Als je toe bent aan een andere baan, wat de reden dan ook is, dan moet dat kunnen en dan moet je vrij zijn om te solliciteren. Het pleit soms zelfs voor je als je na een aantal jaren je horizon wilt verbreden door elders te gaan werken. Het is echter altijd heel belangrijk om alles vanuit een bepaalde ethiek te doen en blijf vooral jezelf.

Marketing

Militaire planning

Tekst: Marcel Truyens

Een goede vriend van mij gaat met vakantie. Is dat nieuws? Nee, niet echt. Wat wel nieuws is, is dat de vakantie plaatsvindt in augustus. Dat is pas over zo'n drie maanden. Nou heeft Mark - zo heet ie - maar weinig vakantiedagen dus wil hij uit zijn twee reisdagen en acht verblijfsdagen het beste halen. En daar gaat hij zeer serieus mee om. Zo wil hij sommige mensen met zijn komst verrassen en moet hij er alles aan doen om te zorgen dat ze daar zijn waar hij ze ontmoeten wil. Anderen wil hij helemaal niet verrassen - in tegendeel - en die weten nu al dat hij op 16 augustus om 14.45 op de stoep staat. Dan wil hij ook nog naar Parijs en de reistijden en kosten worden 'as we speak' tegen elkaar afgewogen, zelfs het hotel wordt op een tactische locatie ten opzichte van het vervoer gezocht en in de kostenoverwegingen meegenomen. En zo zal Marks vakantie één maand van te voren van minuut tot minuut gepland zijn. Ik moet er niet aan denken.

Sommige mensen zijn er goed in, plannen. In het bedrijfsleven kennen we grofweg drie type plannen. Zo is daar het lange termijn strategisch plan. In vervlogen tijden was dit een plan met een horizon van een jaar of vijf. De ondernemingsdoelen worden op hoofdlijnen uitgezet en er worden prognoses aan gekoppeld met betrekking tot toename van kosten en resources, of juist het afbouwen daarvan. Aan de basis van dit soort plannen staat een omgevingsanalyse en een analyse van wat er de laatste planperiode is bereikt, of juist niet. Tevens gunt men zich een voorzichtig kijkje in de toekomst ten aanzien van trends en ontwikkelingen. Het vuistdikke rapport belandt op de directieburelen waarmee het voer wordt voor het maandelijks strategisch

overleg. Dit is serieuze business en het exclusieve domein van de directie, al was het maar omdat zo'n plan bol staat van de geheimen. Waar wil de onderneming naar toe, hoe ziet het zijn eigen toekomst en de markt, hoe ziet het groeipad eruit, welke concurrenten worden verslagen op welk terrein en op welke manier? Het is net oorlog, zaken doen, en strategie is het exclusieve terrein van de generaals.

Omdat het het toch wel aardig doet als er iets van zo'n plan wordt uitgevoerd, worden vervolgens de majoors, luitenants en de kolonels opgetrommeld om met delen van het strategisch plan aan het werk te gaan en er tactische varianten van te maken. In dit soort plannen worden doelstellingen als 'we streven naar 30 procent marktaandeel in de rookworstenmarkt' omgezet naar concrete zaken als hoe, wat, waar, ten koste van wie, et cetera. Als het goed is, vormen de tactische deelplannen die doorgaans voor een of twee jaar worden opgesteld, een congruent geheel zodat de gehele onderneming als een goed georganiseerd leger kan voortmarcheren. Mocht de onderneming namelijk toevallig ook in diepvriesboerenkool doen, dan kan kennis van het 'worstenplan' handig zijn. Een beetje generaal zal zijn onderofficieren hiernaar vragen voordat hij de plannen goedkeurt.

U voelt hem al aankomen, de operationele plannen. Hier komen de sergeanten om de hoek kijken. Welke productiemiddelen gaan we hoe inzetten, waar zetten we de sales het hardst op in, wat hebben we in de dagelijkse operatie nodig om de tactische plannen te kunnen uitvoeren? Wie of wat zetten we wanneer in? Zeer operationele vragen.

Natuurlijk wordt er - net zoals in een veldslag - vanuit het veld teruggerapporteerd naar boven: 'De slag om het horecasegment is verloren, we trekken terug', 'grote verliezen in de kant-en-klaar-markt door ongunstige weersomstandigheden, we houden stand', 'nieuwe productiemiddelen leveren constante kwaliteit', 'concurrent zwaar geraakt door oplopende inkoopkosten'. Op basis van deze informatie kunnen er steeds vanuit het bovenliggende niveau aangepaste opdrachten worden gegeven en middelen worden vrijgemaakt om de plannen alsnog te realiseren of eventuele schade te beperken. Operationele plannen zijn dus -min of meer - constant aan verandering onderhevig en hebben als zodanig geen echte levensduur.

Plannen is dus belangrijk. Het dwingt u als ondernemer op vrijwel alle bedrijfsfuncties doelen te stellen, behoeften te inventariseren en het maakt inspanningen meetbaar.

Voor veel ondernemers is het echter een mooie - en soms hooguit interessante - theorie die nauwelijks in praktijk wordt gebracht. 'We zijn te klein, ik heb er geen tijd voor, morgen is alles anders, sommige dingen heb je niet in de hand, papierverspilling, voer voor vergadertijgers' of, 'als ik in de toekomst kon kijken, was ik rijk...'

In sommige gevallen moet ik de ondernemer (deels) gelijk geven. De tijden gaan snel en ondernemingen zijn - mede dankzij slimme IT-systemen - steeds beter in staat om snel te anticiperen op de grillige markt waarmee zelfs uitmuntende strategische plannen hun houdbaarheid verliezen. Sterker nog, te rigide en te ver vooruit plannen kan dodelijk zijn ofwel, kan je met een conventioneel leger een guerrillaoorlog winnen? Niet plannen, en dus ook niets meten is, zo het even kan, nog dodelijker. U bent dan doelloos en overgeleverd aan volstrekte willekeur.

Ik ben in dat licht wel benieuwd hoe Marks vakantie zal zijn. Of alle treinen op tijd rijden, of er niet iemand ziek wordt, of alle boekingen en reserveringen zijn doorgekomen, of hij niet toevallig zijn paspoort of creditcard verliest, of alles binnen budget blijft en of zijn vrouw en kinderen hem - en de planning - kunnen bijhouden. Hij zal er ongetwijfeld verslag van doen en komen melden dat de vakantie voor 84,57 procent of zoiets geslaagd was. Die van mij is altijd 100 procent geslaagd, maar ik heb qua vakantie dan ook geen enkele andere ambitie dan helemaal niets doen.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao. http://web.me.com/marcel1963/Marcel_ Truyens e-mail: marcel1963@mac.com

Business Agenda

Curaçao

t/m 20 mei: Fred 2012
Flinx Recruitment Expo Dutch Caribbean (Fred) vindt plaats van 17 tot en met 20 mei in het WTC te Rotterdam. Meer informatie: www.fredexpo.com of email fred@flinx.biz

23 mei: '5 Ways to Super Profits'
Gratis workshop van ActionCOACH voor ondernemers en managers.
Tijd: 18.30 - 20.30 uur.
Aanmelden: bel 737-0956 of mail dutchcaribbean@actioncoach.com.

25 mei: L.B. Smith Lunch
Georganiseerd door de VBC. Spreker Bas Kooyman, Thema: 'Are we on the right track?' naar aanleiding van de staatkundige veranderingen.'De verwachtingen waren hoog gespannen. Is Curaçao op de juiste weg om die verwachtingen waar te maken?', vraagt Kooyman zich af.
Locatie: Breezes Curaçao (Flamboyant room)
Tijd: 12.00 uur
Entree: 150 gulden. Reserveren (uiterlijk 23 mei) wordt aangeraden.
Contact: Tel. 461-1210 of 461-5424, e-mail info@ vbc.an
Voertaal: Engels

31 mei: Fatum Pensioen & Bedrijvendag en Best in Business Award
De zevende Fatum Pensioen & Bedrijvendag. Aansluitend wordt de winnaar van de vijfde Fatum Best in Business Award bekendgemaakt. Met deze prijs wil Fatum bedrijven uit met name het MKB stimuleren verder te excelleren in hun bedrijfsvoering en management. Er zijn tien bedrijven genomineerd. Uit deze tien zal een selectie gemaakt worden waarvan de beste vijf uitgenodigd worden voor het evenement op 31 mei. De winnaar ontvangt een geldprijs van 10.000 gulden en diverse andere prijzen.
Locatie: Hyatt Regency
Meer informatie: www.fatum.com of bel Valery Sinot: tel. 777-7141 of 777-7127.

31 mei - 2 juni: EFEX
De Efficiency Expo (EFEX) is een tweejaarlijkse beurs voor Informatie Technologie en de Elektronica-sector. Het nieuwste op het gebied van technologie en efficiency zoals internetproviders, software, oplossingen voor virtualization van documenten en software, apparatuur, milieuvriendelijke printers, Appleproducten, consultants, security-systemen en telefonie. Leren en netwerken in één.
Locatie: World Trade Center Curaçao
Openingstijden:
Donderdag 31 mei: 20.00 - 23.00 uur (Opening)
Vrijdag 1 juni: B2B day (Registration required)
Zaterdag 2 juni: 1400 - 22.00 Open voor publiek
Entree: Kinderen en 60+: 5 gulden. Anderen: 7,50 gulden..
Registratie B2B day: info@destination-curacao.com
Meer informatie: www.destination-curacao.com

8 juni: MBA in one day
In één dag praktische managementkennis met trainer Cees Min. Voor leidinggevenden die in één dag praktische managementkennis willen opdoen. Inclusief lunch en afsluitende borrel. Deelnemers ontvangen het boek 'Bye Bye Consultant' van Cees Min.
Locatie: Avila hotel
Prijs: 695 gulden, excl. OB
Meer informatie: bel 461-6645 of email info@teamworkcuracao.com

20 juni '6 Steps to a Better Business'
Gratis Workshop van ActionCOACH. Tijdens deze workshop leren ondernemers de 6 stappen naar een succesvol bedrijf dat werkt zonder de eigenaar.
Tijd: 18.30 - 21.00 uur.
Aanmelden: bel 737-0956 of mail dutchcaribbean@actioncoach.com

22 juni: GrowthCLUB planning workshop
De twaalfde GrowthCLUB op Curaçao. In deze workshop plannen ondernemers en managers hun volgende kwartaal. Voor meer informatie en aanmeldingen bel 737-0956 of mail dutchcaribbean@actioncoach.com

Aruba

22 en 24 mei: Workshop Klantvriendelijkheid in de Gezondheidszorg
Georganiseerd door Deloitte en bestemd voor verpleegkundigen, ziekenverzorgers, verpleeghulpen, assistenten, baliemedewerkers van zorginstellingen en ziekenhuizen.
Tijd: 08.00 - 12.00 uur
Inschrijven kan bij Shadey Bahali-Figaroa, email: sbahali@deloitte.com of tel. 582-6235

23 mei: Medwork symposium
Symposium over het trending topic 'An aging workforce... Are you prepared?' Over de vele aspecten van ouder wordend personeel, van financieel tot sociaal, van demografie tot gezondheidszorg. Sprekers: Martijn Balkestein, Ru Croes en Alfonso Boekhoudt.
Locatie: Aruba Marriott Resort & Stellaris Casino (Grand Ballroom)
Deelname: 75 gulden.
Meer informatie en/of registratie: bel 587-8880, email info@medwork.aw of kom langs bij Medwork, Tanki Flip 12 Unit A.

23 juni: Mind your Eye
Voor de tweede maal organiseert Healthy Wealthy N.V. in samenwerking met Jose A. Camacho Security & Investigative Consultants een internationale conferentie over geldvervalsing en credit card-fraude. Voor iedereen die dagelijks met geld te maken heeft.
Locatie: Marriott Resort en Stellaris Casino
Meer informatie: www.mindyoureye-aruba.com

Internationaal

21 - 26 mei: Handelsmissie Holland-Venezuela
Focus ligt op olie- en gaslevering.
Locatie: Caracas, Venezuela.
Email: rderaad@nchnl.nl tel.: 0031 70 3441551.

29 mei - 1 juni: Islands of the World XII Conference 2012
Getiteld: Globalisation: Islands adapting to change.
Locatie: The British Virgin Islands
Meer informatie: http://isisa.maui.hawaii.edu/conferences/CallforPapersandPosters-ISISA2012.pdf

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Economie

'Eén planeet niet genoeg'

Het Wereldnatuurfonds (WWF) waarschuwt in zijn nieuwe 'Living Planet Report' voor een fors verlies aan soortenrijkdom in arme landen en een enorme groei van de ecologische impact van rijke landen. België staat nummer 6 op deze lijst, Nederland negen.

"In het algemeen is de biodiversiteit wereldwijd met 28 procent achteruitgegaan sinds 1970. Vooral in landen met lage inkomens is het verlies aanzienlijk, tot 60 procent. De natuurlijke systemen staan het zwaarst onder druk in landen die zich dat het minst kunnen veroorloven", zei Jim Leape, directeur van het WWF International bij de presentatie van het rapport.

Het tweejaarlijkse Living Planet Report geeft een tussenstand van de biodiversiteit op aarde en de ecologische impact van de mens, ofwel onze impact op land en water.

Die impact is enorm toegenomen sinds 1961. "We gebruiken de helft meer grondstoffen dan de planeet aankan. Vandaag leven we alsof er anderhalve planeet zoals de onze is. In het huidige tempo zullen we tegen 2050 drie planeten nodig hebben. Ons consumptiepatroon is onhoudbaar", aldus Leape.

Gemiddeld hebben landen met hoge inkomens een ecologische impact die vijfmaal groter is dan die van landen met lage inkomens. België heeft de zesde grootste impact en moet alleen Qatar, Koeweit, de Verenigde Arabische Emiraten, Denemarken en de Verenigde Staten voor laten gaan.

Groene economie
Binnenkort start in Rio de Janeiro de VN-conferentie voor Duurzame Ontwikkeling (Rio+20). "Het is een belangrijk moment om na te gaan wat er met de aarde aan het gebeuren is", verklaarde Leape. "Er liggen voorstellen op tafel om de sociale en ecologische indicatoren toe te voegen aan het bruto nationaal product."

"De markt blijft foute signalen geven omdat zoveel kosten niet in het prijssysteem vervat zitten. Prijzen moeten het volledige plaatje weerspiegelen. Regeringen moeten alle subsidies voor fossiele brandstoffen schrappen en voor iedereen de toegang tot schone energie garanderen."

Is de groene economie dan dé oplossing? "De centrale uitdaging is uitzoeken hoe we naar een groene economie kunnen evolueren. Er is veel discussie over de term, die niet bij iedereen in de smaak valt. Maar in ieder geval moeten we een pad uitstippelen dat duurzaam is voor de planeet. We hebben met andere woorden een ander model voor toekomstige ontwikkeling nodig", legt Leape uit.

Waterverbruik
Het WWF komt met nieuwe voorstellen. Het natuurlijke kapitaal behouden door ecosystemen te beschermen is er een van. Op dat vlak is de strijd tegen ontbossing erg belangrijk.

Een ander idee gaat over het waterverbruik. Het WWF werkt samen met bedrijven om hen duidelijk te maken welke impact ze hebben door hun waterverbruik.

Tot slot hecht het WWF veel belang aan duurzaam produceren, en dat begint volgens de milieuorganisatie bij hernieuwbare energie. "Er is niet eens nieuwe technologie nodig. Vorig jaar waren de investeringen in deze sector groter dan die in fossiele brandstoffen", besluit Sam Smith van het klimaat- en energie-initiatief bij het WWF.

Boeken

Het egeleffect

De meeste teams bereiken hun doelen niet omdat we ten onrechte menen dat de mens een rationeel wezen is. En omdat de samenstellers van teams geen rekening houden met de subtiele dynamiek die ons menselijk gedrag beïnvloedt. Zoals de filosoof Schöpenhauer het ooit beschreef, worstelt de mens, net als de egel, met zijn behoefte anderen op te zoeken maar tegelijkertijd afstand te bewaren. Dé reden volgens Kets de Vries waarom teamleden er niet in slagen succesvol samen te werken.

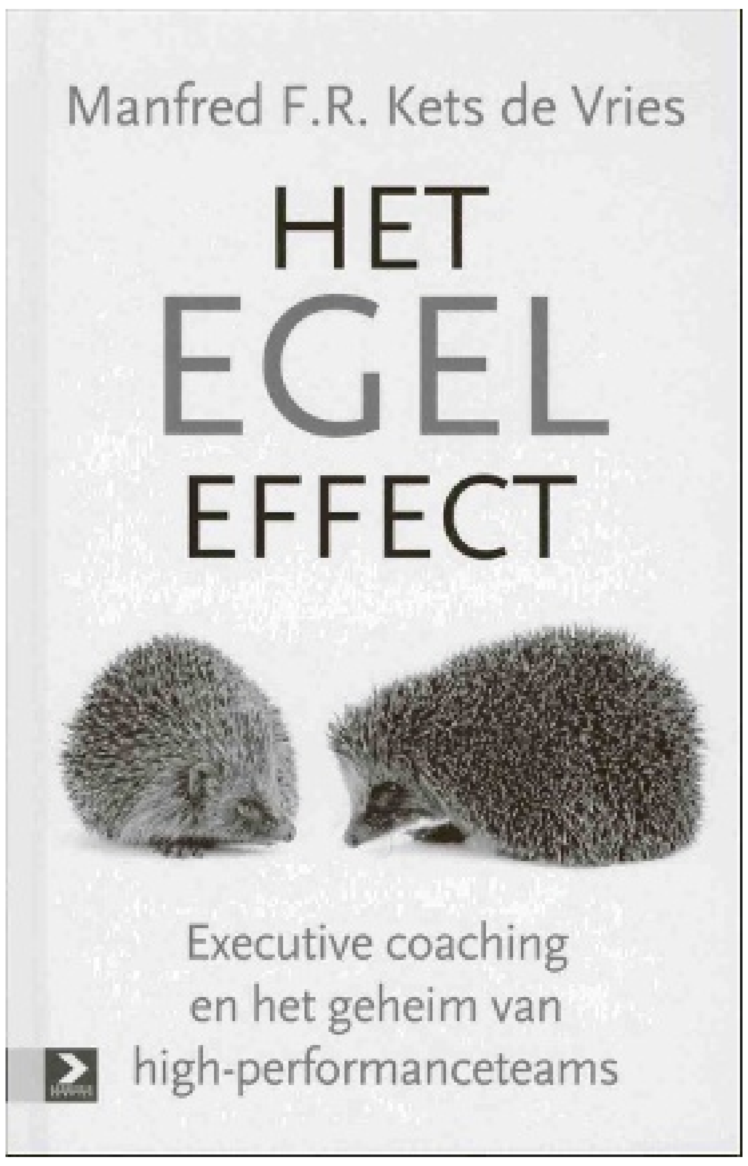

In 'Het Egeleffect' laat De Vries op bevlogen en onderhoudende wijze zien welke rol groepscoaching kan spelen.

Aan bod komen:
- Het team als fenomeen: een diepgaande analyse van waar het in teams allemaal om draait.
- De psychodynamische kant van teams: welke relatiepatronen zijn er en hoe ziet de ontwikkeling van een team eruit?
- De werkomgeving: hoe creëer je een aangename, open werkomgeving en zorg je ervoor dat teams om kunnen gaan met de vele veranderingen en andere uitdagingen waar ze mee te maken krijgen.

Manfred F.R. Kets de Vries heeft een frisse en unieke kijk op het al vaak beschreven onderwerp leiderschap. Hij maakt gebruik van zijn opleiding als econoom (doctoraal aan de Universiteit van Amsterdam), managementonderzoeker (ITP, MBA en DWA aan de Harvard Business School) en psychoanalyticus (Canadian Psychoanalytic Society en de Interantional Psychoanalytical Association) bij zijn onderzoek naar het raakvlak tussen internationaal management, psychoanalyse en dynamische psychiatrie.

Titel: Het egeleffect, Executive coaching en het geheim van high-performanceteams
Auteur: Manfred Kets de Vries
Uitgever: Academic Service
EAN: 9789052619286

MKB

Innovatie in de landbouw

Curaçao maakt veel gebruik van importproducten. Zo wordt ook veel groente en fruit geïmporteerd. Er wordt wel lokaal verbouwd en geproduceerd, maar door onder meer gebrek aan technologische kennis en middelen worden de lokale mogelijkheden niet optimaal benut. In dit artikel beschrijft Bertine Vermeer hoe een landbouwtechnologie die gebruik maakt van koud water een positieve impuls kan geven aan duurzamere en effectievere landbouw op Curaçao.

Tekst: Bertine Vermeer

In de zomer van 2011 voerde ICC een onderzoek uit onder een aantal lokale boeren. Doelstelling van het onderzoek was om meer inzicht te krijgen in het innovatievermogen (1) en de innovatiebalans (2) van de lokale landbouwsector en om aan de hand hiervan het ministerie van Economische Ontwikkeling een aantal aandachtspunten en aanbevelingen voor beleid voor te leggen. Het explorative onderzoek bracht onder meer de volgende bevinding naar voren:

Bertine Vermeer is innovatie-adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao en gespecialiseerd in product- en dienstinnovatie.

'Er is gebrek aan kennis onder landbouwers over innovatief en duurzaam verbouwen'. Gebrek aan kennis is op zich niet vreemd als je bedenkt dat er op Curaçao geen agrarische school is. Je kunt je afvragen of er wel voldoende animo zou zijn voor een agrarische school, maar omdat duurzamere en effectievere landbouw en daarmee meer zelfvoorzienendheid en goedkopere groenten en fruit wel zeer waardevol zouden zijn voor de Curaçaose economie en volksgezondheid, is het opzetten van een dergelijke opleiding wel zeer gewenst.

Nu is er al wel een aantal initiatieven dat als doel heeft om bij te dragen aan onderzoek en educatie op het gebied van duurzame en innovatieve landbouw. Zo zijn Bluerise B.V. en Curaçao Airport Holding N.V. ondertussen al in een ver gevorderd stadium met de ontwikkeling en realisatie van een Ecopark, gekoppeld aan een zeewater-energiecentrale. Het Ecopark moet gaan dienen als (agrarisch) bedrijvenpark en kenniscentrum voor nieuwe ecologische technologie, zoals koeling van kweekvijvers met behulp van zeewater, algenkweek en duurzame elektriciteitsproductie. De koudegradiënt van diepzeewater kan tevens gebruikt worden voor 'Cold Water Agriculture'. Deze technologie maakt gebruik van de dauwpuntverlaging in een omgeving met een hoge luchtvochtigheid. Door koud water door een systeem van ondergrondse buizen te laten lopen, kan rond deze buizen het water uit de lucht condenseren. Dit condensvocht wordt voor de irrigatie van gewassen gebruikt. Naast productie van water uit vochtige lucht koelt het systeem de aarde en bij een verlaging van de temperatuur van de wortels ten opzichte van het blad groeien gewassen aanmerkelijk beter en sneller.

Een toepassing van deze koud water-landbouwtechniek zou Curaçao de volgende voordelen kunnen bieden:
- Continuïteit; Met dit systeem zou (in tegenstelling tot traditionele methoden) ook tijdens droge periodes de verbouw van gewassen door kunnen gaan.
- Waterbesparing en/of het ter beschikking hebben van water; Doordat condensvocht voor irrigatie van gewassen kan worden gebruikt is aanvullende irrigatie niet of nauwelijks meer nodig.
- Hogere productie; Doordat het temperatuurverschil tussen wortel en bladeren de groei van gewassen stimuleert, leidt het systeem tot hogere productie en/of hogere productkwaliteit.
- Hogere zelfvoorzienendheid; Door hogere productie en doordat ook gewassen die normaal alleen in koudere streken groeien hiermee lokaal geteeld kunnen worden, zou Curaçao minder groenten en fruit hoeven te importeren.

Met behulp van Cold Water Agriculture met gebruik van koud diepzeewater kan duurzamere en effectievere landbouw dus worden gestimuleerd, maar de beperking van het gebruik van koud diepzeewater is dat het terrein ook in de buurt van de kostbare installatie moet staan die het water omhoog pompt.

Een alternatief biedt het 'stand-alone' of 'eigen koudmakende' Cold Water Agriculture-systeem van Fundashon Instituto Splikami (Fisp). Dit systeem maakt gebruik van een duurzaam, groen en eigen koelsysteem: een koelbak gevuld met water dat door buizen wordt gepompt, waarbij de benodigde koel- en pompenergie wordt opgewekt door duurzame energiebronnen. Op deze manier is het systeem onafhankelijk van aansluiting op een elektriciteitsnet en geschikt voor iedere land- bouw- of tuinbouwlocatie op Curaçao.

Het systeem moet nog wel geoptimaliseerd worden. Zo moet bijvoorbeeld de ideale (test) opstelling en het ideale meet- en regelsysteem op grote schaal nog worden bepaald. Dit gebeurt aan de hand van een testopstelling, die tevens de mogelijkheid geeft voor praktisch onderwijs, waarbij cursisten kennismaken met de nieuwste ontwikkelingen en mogelijkheden met betrekking tot landbouwtechniek met lokale middelen en in eigen omgeving.

In hoeverre bovengenoemde initiatieven ook in de praktijk succesvol en rendabel zijn moet nog blijken, maar door theorie in de praktijk te brengen, deze te toetsen en de gemeenschap ermee in aanraking te laten komen, zijn beide initiatieven sowieso waardevol voor de technologische kennisontwikkeling en kennisverspreiding op Curaçao.

Meer informatie over het Ecopark vindt u op: www.ca-holding.com/ecopark en www.bluerise.nl/what-we-offer/deep-seawater-ecopark.

Voor meer informatie over Fundashon Instituto Splikami kunt u contact opnemen via: info@splikami.com, (+599 9) 4626767.

InnovatieCentrum Curaçao

Het InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is in 1991 opgericht, met als doel het Midden- en Kleinbedrijf op Curaçao te ondersteunen bij het vergroten van hun concurrentiekracht en om kennis op het gebied van innovatie te delen.

Landbouw

Koffieboeren voor kwaliteit

De koffieboeren in Guatemala diversifiëren meer, stappen in certificatieprogramma's en streven naar koffie van topkwaliteit. Het is hun antwoord op de klimaatverandering, de prijsspeculatie en de naweeën van de koffiecrisis van 2000.

De Guatemalteekse koffieboeren, die 95 procent van hun productie uitvoeren, willen opnieuw het productievolume van twaalf jaar geleden, het volume van voor de internationale koffiecrisis, bereiken.

"Koffie blijft een van de economische pijlers van het land, en voor de kleine boeren is koffie van zeer groot belang. Maar we moeten de focus verleggen", zegt producent Jairo Fuentes van coöperatie Adelante Chanmagua in het oostelijke departement Chiquimula.

Starbucks
De koffieproducenten stappen nu in certificatiesystemen zoals dat van Starbucks, Fairtrade International (FLO) en Utz Kappé. "We spreken niet langer over de productie van conventionele koffie maar over de productie van koffie van topkwaliteit", zegt Fuentes. "En we moeten naar certificatie streven, want er zal een moment komen dat men koffie niet meer zal kunnen commercialiseren als hij geen certificaat heeft."

Met het certificaat "garandeert men vier zaken: een goede behandeling van de werknemers, geen gebruik van verboden chemische producten, een correcte herkomst van de koffie en een goede kwaliteit. Dat geeft de koffie een toegevoegde waarde van 10 tot 20 dollar per centenaar (46 kilogram)."

Speculatie
De leden van Fuentes' coöperatie, die samen 600 hectare bewerken, hebben hun productie ook gediversifieerd. "Om niet alleen van koffie af te hangen hebben we een programma dat koffie met fruitplanten afwisselt. Daar wordt goed op gereageerd. We telen ook bananen zodat we de kosten kunnen verlagen en tegelijk schaduw kunnen creëren voor de koffieplant."

Om de kwaliteit te verbeteren en de schommelingen door de internationale speculatie op te vangen hebben de koffieboeren zich steeds meer in coöperaties georganiseerd, zegt Carlos González Arévalo, van de Vereniging voor Onderzoek en Sociale Studies, een niet-gouvernementele organisatie.

Diepe crisis
Door overproductie belandde de koffiesector in 2000 wereldwijd in een diepe crisis. De prijzen zakten onder de 50 dollar per centenaar, de laagste prijs in vijftig jaar. In Guatemala daalde de productie van 6,3 miljoen centenaar in 1999/2000 naar 4,3 miljoen in 2001/2002.
Daar bovenop kregen de producenten af te rekenen met de wispelturigheid van de internationale prijzen, de speculatie en de overmatige regen en droogte als gevolg van de klimaatverandering.

De productie voor dit jaar was op 4,7 miljoen centenaar geraamd, maar men heeft die raming al moeten verlagen, zegt Gerardo De León, bestuurslid van de Federatie van Koffiecoöperaties in Guatemala. "Dat is een gevolg van schimmelinfecties, vooral roest. Die worden veroorzaakt door de vele regen, die met de klimaatverandering in verband wordt gebracht."

Europa
"Veel mensen zijn destijds gestopt met het investeren in hun installaties, of ze hebben ze verkocht en zijn naar het noorden geëmigreerd", zegt Fuentes. "Nu kampen we met de regen, en de laatste tijd ook met de economische crisis in Europa, een van de grootste markten voor Guatemalteekse koffie."

Koffie is met 40 procent van de landbouwoppervlakte de belangrijkste teelt in Guatemala, gevolgd door suikerriet, met 28 procent. De belangrijkste klanten zijn de Verenigde Staten, de Europese Unie, Canada en Japan.

ÑAPA Business
ADVERTORIAL
zaterdag 19 mei 2012

Rumbo pa Trabou

Minister Hensley Koeiman:

‘Structuur creëren voor talent’

Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn Hensley Koeiman werkte als student ooit in een fabriek aan de lopende band en keek met een eerbiedige bewondering naar de gedrevenheid waarmee zijn collega’s werkten en de voldoening die zij hieruit haalden. Koeiman: “Doe wat je leuk vindt en doe dat zo goed als je kunt. Want het maakt niet uit wat je doet, elk beroep is van belang.”

Als minister is Koeiman verantwoordelijk voor het Rumbo pa Trabou-project. Maar zoals hij zelf zegt kan hij niet zonder zijn werknemers bij de Sentro di Bario’s. Net als de werkgevers niet zonder werknemers kunnen en andersom.

Win-win
Koeiman: “Projecten als Rumbo pa Trabou zijn win-win-situaties. Werknemers hebben de werkgevers nodig voor banen, werkgevers hebben werknemers nodig om het werk uit te voeren. En iedereen heeft er baat bij als er meer mensen aan het werk zijn; minder uitkeringen, meer inkomsten van AOV bijvoorbeeld.

Ik vind dat mensen recht hebben op werk en het is ook aan de overheid om de infrastructuur te creëren. En te zorgen dat mensen klaar zijn om het werk te aanvaarden. Mensen kunnen niet hun eigen cursussen en opleidingen ontwikkelen. We weten dat veel mensen niet de juiste opleiding hebben, wij moeten hen helpen zich voor te bereiden en dat komt neer op scholing, her- en bijscholing.”

“Maar mensen hebben ook plichten en een eigen verantwoordelijkheid. Iemand in de bijstand moet ook beseffen dat er anderen zijn die harder moeten werken om hen te kunnen betalen, omdat zij belasting moeten betalen. En men moet gaan beseffen dat werken niet alleen iets is om arbeid te verrichten en een beloning te krijgen, maar ook om een steentje bij te dragen aan de maatschappij en om als mens te groeien. Het arbeidsethos laat bij een grote groep ook te wensen over. Ik heb altijd gezegd dat ik niet achter de mensen sta die niet willen werken, zij hoeven niet te rekenen op mijn verdediging. Wel kunnen zij rekenen op een helpende hand die hun manier van denken verandert.”

Scholing
“Uiteraard wil je eigenlijk voorkomen dat je achteraf projecten moet opzetten. Je moet daarom op scholen beginnen met op maat gesneden onderwijs om mensen klaar te stomen voor wat er van hen verwacht wordt. We willen een maatschappij met mensen die creatief zijn, verantwoordelijk, flexibel, sociaal, multi-inzetbaar, ruimdenkend. Daar moeten we ook het curriculum op aanpassen. En het curriculum moet meer aangepast worden op Curaçao. Het is wel een beetje achterhaald, maar ik leerde over Jantje springt over een sloot en speelt op het ijs. Maar wat is dat? Wat is een sjaal? Hiermee stimuleer je wel het creatieve denken, maar over je eigen wereld leer je minder. Ook zijn we hier te veel cognitief ingesteld. Dat leidt tot frustratie bij iedereen die dit niet is. Zij moeten steeds dingen doen waar ze niet goed in zijn en die ze niet leuk vinden. Wat als je niet kunt rekenen, maar heel goed gitaar kunt spelen?”

Samen naar de maan
“Of iemand kan heel goed lassen. Om op de maan te komen heb je mensen nodig die het bedenken, maar zonder de mensen die de raket lassen, kom je nergens. Een piloot is belangrijk, maar een meneer die het vliegtuig tankt net zo goed. En een voetballer is niets in zijn eentje, maar ook de beste topsporter houdt zich aan regels. Ik zeg ook altijd, al ben je de beste, ga dan de strijd aan met jezelf om nog beter te worden. Op Curaçao hebben we veel talenten, echt bijzonder veel talent, en dat moeten we stimuleren. We moeten niet de illusie hebben dat we alles kunnen. En we moeten niet meer denken ‘basta bon’, dat moeten we begraven. We moeten gaan voor ‘excellence’. Whatever je doet, moet je zo goed mogelijk doen. Ik heb meer waardering voor iemand die altijd vieren haalt en nu een zes door hard werken, dan voor iemand die met niets doen een acht haalt.”

Angel en Jeamy Amador:

‘Werken voor een diploma’

Op zijn 19e emigreerde de Dominicaan Angel Amador (32) naar Curaçao. De jonge immigrant had geen diploma’s op zak. Om zijn kansen op de arbeidsmarkt te vergroten meldde hij zich vorig jaar aan voor het programma Rumbo pa Trabou. Niet dat hij zonder werk zat. Overdag werkt hij als sales chauffeur bij sapjesfabriek Lovers en ‘s avonds na zessen volgde hij de cursus houtbewerken, een basisopleiding voor toekomstige timmerlieden. “Ik houd ervan om met mijn handen te werken. Dus ik greep de kans toen ik hoorde dat ICE Caribbean cursussen aanbood. Je weet nooit wat de toekomst brengt. Als ik ooit zonder werk kom te zitten, kan ik alsnog terugvallen op mijn diploma”, zegt Angel.

Hij startte in mei vorig jaar met de theoriecursus. Ongeveer 20 man kwam bijeen in het SSK-gebouw in Groot Davelaar. In september verplaatste de praktijklessen zich naar vakschool Feffik in Brievengat. “Wat we daar deden was het ruwe timmermanswerk. Meten, houtsnijden en leren omgaan met machines voor houtbewerking. Zelf houd ik van het fijnere werk zoals het maken van stoelen en deuren”, vertelt Angel. “Als ik de kans krijg meld ik me zo weer aan voor een vervolgcursus. Het meest waardevol waren de sociale vaardigheden. De tips voor betere communicatie op de werkvloer en meer assertiviteit pas ik dagelijks toe op het werk.”

Zijn vrouw Jeamy Amador-Jansen (30) volgde om dezelfde reden de cursus horeca bij ICE Caribbean. Ook zij kwam op jonge leeftijd vanuit de Dominicaanse Republiek naar Curaçao. Als 15-jarige kwam ze als het ware net kijken. Werken in de horeca trok haar altijd aan. Zo heeft ze zich ooit ingeschreven voor de opleiding Hospitality Management aan de UNA. Vanwege het uitblijven van studiefinanciering moest ze haar studieplannen opgeven. Toch lukte het haar om het op eigen kracht verder te schoppen in de horeca. Zo werd ze bij het Italiaanse restaurant Il Forno manager. Desondanks moest ze haar baan opzeggen. “Het vinden van de juiste balans tussen werk en gezin was moeilijk. Dat is nu ook de reden waarom ik niet meer in de horeca werk”, vertelt Jeamy. “Na de cursus bij ICE kreeg ik een baan aangeboden bij luxeresort Baoase. Ik heb daar niet lang gewerkt. De uren waren ongunstig. De diensten wisselden. Soms werd ik ingeroosterd om van drie uur ‘s middags tot elf uur ‘s avonds te werken. Andere opties waren van drie uur ‘s middags tot sluitingstijd of van zes uur ‘s ochtends tot drie uur ‘s middags. Met de kinderen lukte het mij niet om in die uren te werken. Ideaal zou zijn van acht uur ‘s ochtends tot zes uur ‘s avonds. De kinderen zijn 8, 4 en 1 jaar oud. Als ik thuis kwam lagen ze al in bed of was ik te moe om ze aandacht te geven. Op een gegeven moment moet je kiezen tussen werk en gezin. Ik koos voor mijn gezin”, zegt ze.

Desondanks heeft ze veel van de cursus opgestoken. “Ik had niet verwacht dat het werk van een restaurantbediende meer behelsde dan het aannemen van menukeuzes en deze op te dienen. Het draait om dienstverlening. Zorgen dat je klanten tevreden zijn. Er schuilt een hele wereld achter. De cursus heeft mijn honger om in de horeca aan de slag te gaan niet gestild.”

Frensi Maduro:

‘Carrière bij Securitas’

Frensi Maduro valt deze dagen in voor een collega bij het MCB-filiaal in Colon. De beveiliger heeft, sinds hij voor Securitas werkt, meestal de University of Curaçao (UoC) als standplaats. Deze baan kreeg hij nadat hij bij ICE de cursus voor beveiliger had afgerond.

Tijdens deze cursus kreeg hij vakken als strafrecht, staatsinrichting en Nederlands. Ook leerde hij hoe hij moest rapporteren aan het management. Tijdens de cursus maakte hij onder meer kennis met de verschillende wetten waar hij in zijn werk als beveiliger mee te maken kon krijgen. Ook deed hij kennis op van risico’s en risicobeperking. “Van mij hadden de docenten best dieper in de lesstof mogen gaan. We kregen slechts het broodnodige voorgeschoteld, terwijl er zoveel meer kennis valt te halen”, zegt Maduro. Desondanks vond hij de cursus goed. “We hadden slechts een klein probleem. Toen een docent overleed vielen er een aantal lessen uit. Maar over het algemeen was de cursus naar mijn tevredenheid.”

Daarna liep hij stage bij Securitas. Dat deed hij bij zijn huidige werkplaats de UoC.

Zijn nicht, die maatschappelijk werkster is, gaf hem voor het project op. Hij werkte toen voor het keuken- en kasteninstallatiebedrijf van zijn broer, maar was op zoek naar ander werk. Het liefst een baan waar hij affiniteit mee heeft, zoals in de beveiliging. “Ik werd, nadat ik de brui had gegeven aan de verpleegopleiding bij IFE, opgeroepen in dienst te gaan bij de marinekazerne in Suffisant. Daar heb ik geleerd te werken in ploegendienst. Nachtdienst werd op de kazerne hondenwacht genoemd. Alleen honden zouden op dat tijdstip op straat lopen. Ik heb veel profijt gehad van die tijd in de kazerne”, zegt Maduro, die een nachtdienst daarom ook niet als vervelend ervaart.

Bij Securitas verdient hij het minimumloon. “Dat betekent dat ik met alle inhoudingen ongeveer 1250 gulden per maand verdien. Dat is iets minder dan wat ik bij mijn broer verdiende, maar als je overuren maakt vul je je salaris aardig aan. Maduro heeft nu een halfjaarcontract op zak. Hierna volgt waarschijnlijk een verlenging met weer zes maanden. “Als alles oké is kom ik daarna in vaste dienst”, zegt Maduro. “Het liefst eindig is als politieagent. In 2002 heb ik alle testen bij de politie gedaan. Ook de psychologische test, maar ik heb nooit meer wat van ze gehoord. Daarom ben ik blij dat ik de kans heb gekregen om toch iets in de beveiliging te doen.”

Urshley Wederfoort:

‘Leren budgetteren’

Het leven van flensmonteur Urshley Wederfoort (30) is na Rumbo pa Trabou 180 graden gedraaid. Van een man die het liefst op straat rondhing is hij veranderd in een verantwoordelijke werknemer, echtgenoot en vader.

Vroeger ging zijn geld op aan marihuana, nu investeert hij zijn salaris in zijn gezin. “Ik rookte mijn geld op en dacht niet aan mijn drie kinderen die nu 10, 8 en 7 jaar oud zijn. Nu leg ik mijn loon opzij voor benzine en brood voor de kinderen”, zegt Wederfoort. Tijdens de cursus kregen ze een inspirerende pep talk van de directie van de Girobank. Ook kregen ze een boek met tips voor beter budgetteren en ondervonden ze aan den lijve dat inspanning beslist loont. De cursisten ontvingen 20 gulden per bijgewoonde les. Het opgespaarde bedrag werd wekelijks uitbetaald. Daardoor verdienden ze per week 100 gulden. Vervolgens legde de overheid en de werkgever daar een bedrag bovenop waardoor de cursisten iedere maand ongeveer 750 gulden in handen kregen.
“Mijn leven is veranderd. Ik heb mijn vorige leven vaarwel gezegd. Vroeger hing ik op straat rond bij vrienden, nu ga ik rechtstreeks uit het werk naar de bakker om voor de kinderen brood te kopen. Als ik thuis ben praat ik nog even met ze voordat ze naar bed gaan en spreek ik de dag door met mijn vrouw. De agressieve jongen die ik hiervoor was ben ik niet meer. Ik steek al een half jaar geen jointje meer op”, zegt hij vol trots.

Een half jaar geleden zat hij zonder werk. Hij werkte eerst in de bouw, maar de opdrachtgevers betaalden slecht. “Tijdens de banenmarkt bij de University of Curaçao heb ik me voor het traject van Rumbo pa Trabou opgegeven. Op 16 januari startte die cursus.” Onlangs rondde Wederfoort de opleiding af. Nu zit hij in zijn proefperiode bij aannemer Dick & Doof. De aannemer levert personeel aan olieraffinaderij Isla. “Ik werk nu precies een maand voor ze. Dit is nog de proefperiode. In totaal duurt deze twee maanden. Ik hoop daarna een vast contract te krijgen.” Het liefst werd hij stellingbouwer. Een beroep waar je vooral nauwkeurig, veilig en snel moet kunnen werken. Maar de opleiding flensmonteur ging eerder van start, dus veranderde hij van richting. Als flensmonteur moet hij doeltreffend en veilig flensverbindingen monteren en demonteren. De schadelijke stoffen van de raffinaderij mogen niet via flenslekkages vrijkomen. De kans op lekkages wordt vergroot als de verbindingen ondeskundig worden gesloten. Flensmonteurs voeren risicovol werk uit. “Tot nu toe gaat het goed. Ik leer veel en doe ervaring op. Ik ben trots op mezelf dat ik heb doorgezet en vooruit ben gekomen.”